

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:

2025-11-25

Diarienummer:

MHN-2025-00409

Handläggare:

Sara Johansson

Verksamhetsplan och budget 2026–2028

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** fastställa miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsplan och budget 2026–2028 enligt bilaga, samt
2. **att** översända verksamhetsplan och budget 2026–2028 till kommunstyrelsen.

Ärendet

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2026–2028. Verksamhetsplanen visar hur nämnden bidrar till att uppfylla de krav som ställs genom fokusmål, uppdrag, klimatbudget, indikatorer och budget. Verksamhetsplanen innehåller även nämndmål.

Verksamhetsplanen visar också hur nämnden tar hand om åtgärder i program och handlingsplaner som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutat om.

Som bilagor till verksamhetsplanen finns tillsyns- och kontrollplaner för nämndens grunduppdrag enligt reglementet.

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen. Verksamhetsplanen bedöms bidra positivt till barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet som alla berörs på olika sätt av nämndens verksamhet. Det sker exempelvis genom nämndens tillsyn, kontroll och information till företag och invånare.

Föredragning

Kommunfullmäktiges Mål och Budget 2026 med plan för 2027–2028 har fyra fokusmål.

Nämnden träffas av alla fyra fokusmål. Till fokusmålen hör uppdrag till nämnderna. I huvudsak har nämnden motsvarande uppdrag 2026 som 2025.

En nyhet i Mål och budget 2026–2028 är att klimatåtgärder införts. Nämnden har tilldelats flera klimatåtgärder och dessa finns i nämndens verksamhetsplan. Nämndens verksamhet kommer att påverkas än mer av klimatbudgeten år 2027 när en riktad satsning tillförs nämnden för att utveckla ny och effektiv klimattillsyn inom miljöbalkens område, i syfte att främja klimatomställningen.

Utöver uppdragen definierar nämnden nämndmål för utveckling inom grunduppdraget. Nämndmålen i Verksamhetsplan och budget 2026–2028 är:

- Nämnden ska ha en hållbar ekonomi.
- Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.
- Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.
- Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.
- Vi har giftfria och slutna kretslopp.
- Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.
- Bidra till genomförande av kommunövergripande program och handlingsplaner.

Åtgärder som nämnden har ansvar för enligt kommunala handlingsplaner finns upptagna i verksamhetsplanen.

Som bilagor till verksamhetsplanen finns som tidigare år tillsynsplan enligt miljöbalken, plan för marknadskontroll på kemikalieområdet, årsplan för livsmedelskontrollen, kontrollplan för animaliska biprodukter och foder samt tillsynsplan enligt alkohollagen.

Särskilda satsningar 2026

Här redogörs för de riktade satsningar som nämnden beviljats för 2026.

Effektiv och rättssäker nämndprocess: Kommunfullmäktige har från och med 2026 höjt nämndens basbudget med 400 000 kronor för att kunna hantera krav på snabbare remissvar och ett brett och komplext ansvarsområde som står under förändring.

Effektivare ärendehandläggning: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,5 miljoner kronor år 2026 för att genomföra åtgärder för effektivisering och digitalisering av tillsyn och ärendehandläggning.

Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn 2026–2028: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,2 miljoner kronor per år under perioden 2026–2028 för att utveckla nämndens verksamhet utifrån förändrad lagstiftning gällande dels rådgivning till kommuninvånare i dricksvattenfrågor, dels tillsyn och information inom avfallshantering.

PFAS-kompetenscentrum 2026–2028: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,2 miljoner kronor per år under perioden 2026–2028 för att inrätta ett kompetenscentrum som ska kunna agera som nav för kommunen i PFAS-frågan och bygga kunskap för ett datadrivet beslutsfattande.

Insatser för åtgärd av förorenade områden: Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 300 000 kronor och från och med år 2026 ytterligare 600 000 kronor, för insatser för åtgärd av förorenade områden. Arbetet syftar till att minska risken för att föroreningar som ligger i marken sprids till kommuninvånarnas dricksvatten eller sjöar och vattendrag.

Inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 100 000 kronor per år 2025 och 2026, för inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden. Länsstyrelsen har bedömt vilka områden i Uppsala kommun som är förorenade eller misstänkt förorenade med PFAS. Nämnden tar vid det arbetet och risk-klassar dem. För vissa fastigheter utreder nämnden även ansvaret för föroreningen.

Klimatbudgetåtgärd (2.15) Utveckla ny och effektiv klimattillsyn inom miljöbalkens tillämpningsområde i syfte att främja klimatomställningen 2027–2029:

Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden medel för denna treåriga satsning, med start år 2027 då 1,4 miljoner kronor tilldelats. För år 2028 har nämnden tilldelats 1,5 miljoner kronor. Satsningen innebär att undersöka vilka tillsynsåtgärder som är möjliga, lämpliga och framgångsrika för att nå minskade klimatutsläpp.

Två pågående satsningar som fortgår 2026 är:

Satsning mot övergödning (enskilda avlopp): Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 1,5 miljoner kronor för fortsatt arbete mot övergödning (enskilda avlopp). Tillsynen syftar till att minska övergödning och smittspredning och att förbättra dricksvattenkvalitet.

Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd: Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 700 000 kronor för fortsatt arbete för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stränder värnas och växt- och djurlivet skyddas.

Ekonomiska konsekvenser

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i Mål och budget fått en ökning av budgetramen med 5,2 miljoner kronor jämfört med 2025. Nämnden har fått permanentade medel för insatser för åtgärd av förorenade områden samt för effektiv och rättssäker nämndprocess. Nämnden har också fått flera tidsbegränsade satsningar enligt föredragningen ovan.

Nämndens budget för 2026 innehåller från kommunfullmäktige riktade resultatförstärkande åtgärder. Nämnden beräknas under 2026 uppnå förbättrad kostnadstäckning för tillsyn med 300 000 kronor. Nämnden förväntas också ha en effekthemtagning om 100 000 kronor genom avtalsuppföljning och förstärkt arbete mot felaktiga utbetalningar.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 25 november 2025
- Bilaga, Verksamhetsplan och budget 2026–2028

Miljöförvaltningen

Linda Jacobson
Förvaltningsdirektör

Verksamhetsplan och budget 2026–2028

Aktiverande styrdokument: Verksamhetsplan
Berörd verksamhet: Uppsala kommuns miljöförvaltning
Beslutsfattare: Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Beslutsdatum: 10 december 2025
Diarienummer: MHN-2025-00409
Dokumentansvarig: Förvaltningsdirektör

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Inledning	3
Nämndens uppdrag.....	3
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget.....	5
Omvärld och förutsättningar	5
Politisk plattform	9
Begrepp som används i verksamhetsplanen.....	14
Kommunfullmäktiges fokusmål	15
Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden	15
Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb	21
Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen	26
Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor	32
Budget 2026	37
Nämndens investeringar.....	37
Bilaga 1 Styrdokument	38
Bilaga 2 Uppföljningsplan	39
Nämndens uppföljning.....	39
Uppföljning från centrala myndigheter	39
Bilaga 3 Åtgärder med särskilt fokus på omställning och nyskapande	40
Bilaga 4 Tillsynsplan enligt miljöbalken.....	41
Miljöskydd.....	42
Hälsoskydd	44
Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd.....	45
Bilaga 5 Plan för marknadskontroll på kemikalieområdet.....	47
Bilaga 6 Årsplan för livsmedelskontrollen 2026	49
Bilaga 7 Kontrollplan animaliska biprodukter och foder.....	51
Bilaga 8 Tillsynsplan enligt alkohollagen.....	54
Bilaga 9 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljökvalitetsmålen	56

Inledning

Nämndens uppdrag

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Tillsyns- och kontrollplaner

Nämnden fattar varje år i samband med verksamhetsplanen beslut om årliga tillsynsplaner för miljöskydd, hälsoskydd, enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd, livsmedelskontroll och tillsyn enligt alkohollagen. Från och med 2024 finns även en plan för kontroll av animaliska biprodukter och foder och från och med 2025 en plan för marknadskontroll.

Tillsyn enligt miljöbalken

Enligt Miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) ska det hos en operativ tillsynsmyndighet finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Syftet med behovsutredningen är att åskådliggöra det sammanvägda behovet av tillsyn för att klara uppdraget enligt reglementet och främja en hållbar utveckling. Behovsutredningen avser en period på tre år. Utredningen ska ses över vid behov samt minst en gång varje år. Myndigheten ska dessutom för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på tillsynsbehovsutredningen. Tillsynsplanen för 2026 finns i bilaga 4.

Plan för marknadskontroll på kemikalieområdet

Ansvaret för tillsyn av varor, kemiska produkter och bekämpningsmedel som släpps ut på marknaden uppdelat mellan kommuner, länsstyrelser och Kemikalieinspektionen. Utöver dessa finns det även andra myndigheter med visst tillsynsansvar.

Marknadskontrollen på kemikalieområdet sker huvudsakligen inom tre olika områden:

- Kontroll av bekämpningsmedel
- Kontroll av kemikalier i varor
- Kontroll av kemiska produkter som inte är bekämpningsmedel

Kontrollplanen för 2026 finns i bilaga 5.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftning

Kraven på livsmedelskontroll finns bland annat i EU-förordning 2017/625^[1] om offentlig kontroll och i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel. I kontrollförordningen anges att kontrollmyndigheten ska ha den kompetens och de resurser som krävs för att utföra kontroll så att lagstiftningen följs inom alla led i livsmedelsproduktionen. Kontrollen ska vara utformad för att säkerställa likriktning och kvalitet. För att klara kraven i lagstiftningen är det viktigt att den operativa kontrollmyndigheten beskriver behovet av offentlig kontroll inom livsmedelskedjan. Av Livsmedelsverkets kontrollföreskrifter^[2] framgår att varje kontrollmyndighet årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll. Planen ska avse en period på minst tre år och omfatta samtliga områden som myndigheten ansvarar för. Årsplanen för 2026 finns i bilaga 6 och den treåriga kontrollplanen beslutas av nämnden.

Kontroll av animaliska biprodukter och foder

Animaliska biprodukter (ABP) definieras i lagstiftningen som hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel. Syftet med regelverket om ABP är att motverka att sjukdomar sprids. Kommunen ansvarar för kontroll av delar av regelverket. Kontrollplanen för 2026 finns i bilaga 7.

Tillsyn enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Enligt alkohollagen ska varje kommun fastställa en tillsynsplan som ska redogöra för kommunens planerade tillsynsarbete. En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör den yttre tillsynen endast 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs. Tillsynsplanen för 2026 finns i bilaga 8.

^[1] Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

^[2] Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2026–2028. Verksamhetsplanen visar hur nämnden bidrar till att uppfylla de krav som ställs genom fokusmål, uppdrag, klimatbudget, indikatorer och budget.

Verksamhetsplanen visar även hur nämnden tar hand om åtgärder i program och handlingsplaner som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutat om.

Nämnden bidrar även till att uppfylla fokusmålen i Mål och budget inom ramen för nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Till verksamhetsplanen bifogas tillsyns- och kontrollplaner för genomförandet av nämndens grunduppdrag. I verksamhetsplanen tydliggör nämnden hur grunduppdraget ska utvecklas genom nämndmål. I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Miljöförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan, budget och genomförande av grunduppdraget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per mars/april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslut. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden.

Omvärld och förutsättningar

Globala hållbarhetsmål

2015 antog FN:s generalförsamling en resolution med 17 globala mål för en bättre värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Det är en handlingsplan för människornas och planetens välbefinnande där de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den miljömässiga, den sociala och ekonomiska, är lika viktiga. De 17 globala hållbarhetsmålen är integrerade i kommunfullmäktiges fokusmål. De nyckeltal för Agenda 2030 som är av särskild vikt för Uppsala finns integrerade som indikatorer i Mål och budget. Av dessa indikatorer är ett antal relevanta för miljö- och hälsoskyddsnämnden och finns markerade med A2030 i denna verksamhetsplan. Sveriges miljömål omhändertar nationellt den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Nämnden bidrar till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljömålen genom sitt grunduppdrag med tillsyn, kontroller, tillståndsprövningar och förrättningar. Genom att kontrollera att bland annat miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir tryggare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättssäkert och serviceinriktat arbete kan nämnden ge alla tydliga förutsättningar och bidra till likvärdiga konkurrensvillkor. Genom tydlig och lättillgänglig information ger nämnden alla invånare förutsättningar att göra rätt. Detta beskrivs närmare i bilaga 9.

Lokala förutsättningar för miljö och hälsa

Nämndens grunduppdrag syftar till att säkerställa bland annat en god och hälsosam miljö för nuvarande och kommande generationer. I Tabell 1 redovisas några nyckeltal som beskriver tillståndet i Uppsala kommun i frågor som nämnden arbetar med, där flera faktorer påverkar utfallet.

Tabell 1. Nyckeltal som beskriver tillståndet i miljön i Uppsala kommun.

Nyckeltal	2023	2024	2025	Jämförelse- värde R12 år 2023	Koppling till MoB- indikator	Källa
Luftkvalitet i centrala Uppsala – Antal dygn som mätningar överskrider miljökvalitetsnorm för partiklar PM10*	11	6	-	-	Nr 15	Stockholm Luft- och bulleranalys
Luftkvalitet i centrala Uppsala – Antal dygn som mätningar överskrider miljökvalitetsnorm för kvävedioxid*	2	0	-	-	Nr 15	Stockholm Luft- och bulleranalys
Luftkvalitet i centrala Uppsala – Antal dygn som mätningar överskrider WHO:s riktvärde för partiklar PM10**	14	9	-	-	Nr 15	Stockholm Luft- och bulleranalys
Luftkvalitet i centrala Uppsala – Antal dygn som mätningar överskrider WHO:s riktvärde för kvävedioxid**	56	83	-	-	Nr 15	Stockholm Luft- och bulleranalys
Medborgarundersökningen – Kommunens arbete för att säkerställa tillgången till dricksvatten är bra, andel (%)	84,0	-	-	90,2	Nr 15	N00638
Kvinnor	79,1	-	-			
Män	88,9	-	-			
Förorenade områden i Uppsala kommun – antal misstänkt förorenade områden som enbart är branschklassade i EBH-stödet***	-	-	863****	-	Nr 15	EBH-stödet
Förorenade områden i Uppsala kommun – antal åtgärdade förorenade områden	-	-	47****	-	Nr 15	EBH-stödet
Förorenade områden i Uppsala kommun – antal områden som kan innebära mycket stor eller stor risk för människors hälsa och miljön (MIFO riskklass 1 och riskklass 2)	-	-	151****	-	Nr 15	EBH-stödet

* För att klara miljökvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridande inte överstiga 35 för PM10 och 7 för kvävedioxid.

** WHO:s gränsvärde för PM10 är 45 mikrogram/m³ maximalt 3–4 dygn per år, för kvävedioxid max 25 mikrogram/m³ maximalt 3–4 dygn per år.

*** Det finns ytterligare misstänkt förorenade objekt men som inte omfattas av databasen i EBH-stödet.

**** Enligt EBH-stödet 2025-08-25.

Förändringstryck och nationell styrning av verksamheten

Under 2025 har flera statliga utredningar som kan påverka nämndens grunduppdrag publicerats. Livsmedelskontrollen föreslås centraliseras och förstatligas, genom att Livsmedelsverket och Jordbruksverket tar över de ansvar som idag ligger på kommunerna. Den nya organisationen föreslås träda i kraft 2028 (SOU 2025:64 En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan). Det finns också en tidigare utredning, SOU 2024:44 Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan, som föreslår att ansvaret för kontroll av livsmedelsfusk övergår från kommuner till Livsmedelsverket från och med 1 januari 2026.

Inom miljöbalkens område föreslås en ny miljöprövningsmyndighet och förändrad indelning av vilka typer av verksamheter som kräver tillstånd eller anmälan till tillsynsmyndighet. Kommunerna kommer fortsatt att ha tillsynsansvar över vissa miljöfarliga verksamheter, men uppgiften att agera remissinstans ökar i omfattning samtidigt som färre kommunala prövningar kommer att ske. Dock minskar förmodligen inte antalet ärenden. Avgiftsfinansierad tid ersätts med skattefinansierad handläggningstid i form av remissärenden som inte kan faktureras och kommunernas rådighet över villkor för miljöfarliga verksamheter minskar när det inte är kommunen som fattar beslut. I utredningen om en ny miljöprövningsmyndighet föreslås också att tiden för att svara på remisser kortas avsevärt, till 30 dagar vilket kan påverka det kommunala självstyret negativt. (SOU 2024:98 En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndprocess).

I SOU 2025:98 En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten föreslås att arbetsuppgifter för kommunala lantmäterimyndigheter (KLM:er) väsentligen ska begränsas till förrättningsverksamhet. Utredningens förslag innebär bland annat att färre ärenden ska handläggas av KLM, vilket gör att det kan bli svårt för KLM att nå upp till tillräcklig omfattning på verksamheten. Förslagen, vissa var för sig och vissa i kombination med andra, kommer att leda till att KLM måste lägga ned och att fastighetsbildningen isoleras från kommunens övriga processer.

Nämnden ser också att verksamheten påverkas av ett hårdnande samhällsklimat. Dels kan nämnden se en tendens att det blivit svårare för grannar att komma överens, exempelvis om att låta upplåta mark till en enskild avloppsanläggning. Dels finns ett ökat behov av att arbeta med att förebygga otillåten påverkan mot anställda och förtroendevalda. Ett ökat fokus på att motverka illegal verksamhet leder också till nationella förväntningar på en mer kontrollbaserad tillsyn, utöver den tillitsbaserade tillsynen av verksamheters egenkontroll enligt miljöbalken.

Centrala myndigheter för flera av nämndens verksamhetsområden tar fram nationella planer för kontroll och tillsyn. Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) är gemensam för alla kontrollmyndigheter. Den möjliggör en likvärdig kontroll, med gemensamma mål och prioriteringar i hela landet, med riktlinjer för kvalitetssäkring och utveckling. Sedan 2022 finns också en nationell strategi för miljöbalkstillsyn. Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period.

Strategiska utvecklingsområden

Uppsala är del av en omvärld som förändras snabbt. Vårt samhälle påverkas av ett antal globala trender som har sin grund i förändringar i befolkningens sammansättning, förändrade värderingar, teknikutveckling, globalisering och klimatförändringar. Kommunen lyfter i sin omvärldsanalys fram sex övergripande omvärldstrender som kan ha stor påverkan på Uppsalas förutsättningar att utvecklas till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kommun. Utifrån de övergripande trenderna och nämndens egen omvärlds- och riskanalys har miljöförvaltningen prioriterat några strategiskt viktiga frågor 2026–2028 för att stå rustad inför kommande utmaningar:

- Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en viktig fråga för nämnden. Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas idag för få personer. Det kan därför vara en lång inlärningskurva för nyanställda inspektörer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt. Förvaltningen kommer att arbeta utifrån de prioriterade områdena i förvaltningens kompetensförsörjningsplan.

- Samarbete och samverkan

Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i kommunen men också samverkan med andra myndigheter och miljösamverkan.

- Service och bemötande

Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagens behov. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den vi möter. Förvaltningen kommer fortsätta att arbeta för att förbättra informationen på webben men också med att synliggöra nyttan av nämndens arbete.

- Hållbara och effektiva arbetssätt

Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.

- Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förrättningar

Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.

- Beredskap i en föränderlig omvärld

Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden tar också fram en organisation för höjd beredskap.

Verksamhetsutveckling och kommunikation är en bas som ska möjliggöra nödvändig utveckling inom de andra områdena. Nämnden behöver till exempel vissa e-tjänster för att kunna erbjuda den service som invånare och företagare förväntar sig och det behövs verktyg för att följa upp förvaltningens arbete vilket är en del av området hållbara och effektiva arbetssätt.

Politisk plattform

Nämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Målet är ett hälsosamt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart. Nämndens arbete utgår från att den som bedriver en verksamhet som påverkar staden och miljön även ska ta ansvar för effekterna av den påverkan. De som bedriver tillsynspliktig verksamhet ska få den tillsyn som behövs för att skydda människors hälsa och miljön och ska även betala för den tillsynen. De ska även ges förutsättningar och stöd för att göra rätt.

Uppsala är en av Sveriges mest attraktiva städer med stark tillväxt i form av kraftig befolkningsökning och en expansiv arbetsmarknad. Prognosen om 308 000 invånare år 2050 ställer stora krav på en ansvarsfull och tydligt prioriterad utveckling som leder till hållbara lösningar.

Prioriterade områden och satsningar

Mål och budget 2026 med plan för 2027–2028 har fyra fokusmål för planperioden:

1. Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
2. Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb
3. Uppsala ska leda klimatomställningen
4. Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Nämnden är träffad av alla fyra fokusmål. Fokusmål 2 omfattar stadens fysiska utveckling som kommunala lantmäterimyndigheten arbetar med och där miljöbalksavdelningarna bidrar som remissinstanser till stadsbyggnadsförvaltningen. Fokusmål 3 omfattar tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet, enskilda avlopp och områdesskydd. Fokusmål 4 omfattar tillsyn och kontroll av bland annat hälsoskydd, livsmedelslagstiftning, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter.

Nämnden har definierat nämndmål för att uppnå nämndens grunduppdrag och kommunens fyra fokusmål:

- Nämnden har en hållbar ekonomi.
- Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.
- Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.
- Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.
- Vi har giftfria och slutna kretslopp.
- Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.
- Bidra till genomförande av kommunövergripande program och handlingsplaner

Riktade medel till nämnden

Här redogörs för de riktade satsningar som nämnden beviljats för 2026.

Effektiv och rättssäker nämndprocess: Kommunfullmäktige har från och med 2026 höjt nämndens basbudget med 400 000 kronor för att kunna hantera krav på snabbare remissvar och ett brett och komplext ansvarsområde som står under förändring.

Effektivare ärendehandläggning: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,5 miljoner kronor år 2026 för att genomföra åtgärder för effektivisering och digitalisering av tillsyn och ärendehandläggning.

Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn 2026–2028: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,2 miljoner kronor per år under perioden 2026–2028 för att utveckla nämndens verksamhet utifrån förändrad lagstiftning gällande dels rådgivning till kommuninvånare i dricksvattenfrågor, dels tillsyn och information inom avfallshantering.

PFAS-kompetenscentrum 2026–2028: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 1,2 miljoner kronor per år under perioden 2026–2028 för att inrätta ett kompetenscentrum som ska kunna agera som nav för kommunen i PFAS-frågan och bygga kunskap för ett datadrivet beslutsfattande.

Insatser för åtgärd av förorenade områden: Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 300 000 kronor och från och med år 2026 ytterligare 600 000 kronor, för insatser för åtgärd av förorenade områden. Arbetet syftar till att minska risken för att föroreningar som ligger i marken sprids till kommuninvånarnas dricksvatten eller sjöar och vattendrag.

Inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden: Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden 100 000 kronor per år 2025 och 2026, för inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden. Länsstyrelsen har bedömt vilka områden i Uppsala kommun som är förorenade eller misstänkt förorenade med PFAS. Nämnden tar vid det arbetet och risk-klassar dem. För vissa fastigheter utreder nämnden även ansvaret för föroreningen.

Klimatbudgetåtgärd (2.15) Utveckla ny och effektiv klimattillsyn inom miljöbalkens tillämpningsområde i syfte att främja klimatomställningen 2027–2029:

Kommunfullmäktige har tilldelat nämnden medel för denna treåriga satsning, med start år 2027 då 1,4 miljoner kronor tilldelats. För år 2028 har nämnden tilldelats 1,5 miljoner kronor. Satsningen innebär att undersöka vilka tillsynsåtgärder som är möjliga, lämpliga och framgångsrika för att nå minskade klimatutsläpp.

Två pågående satsningar som fortgår 2026 är:

Satsning mot övergödning (enskilda avlopp): Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 1,5 miljoner kronor för fortsatt arbete mot övergödning (enskilda avlopp). Tillsynen syftar till att minska övergödning och smittspridning och att förbättra dricksvattenkvalitet.

Tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd: Kommunfullmäktige har från och med år 2025 gett nämnden en höjning av basbudgeten med 700 000 kronor för fortsatt arbete för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stränder värnas och växt- och djurlivet skyddas.

Nämnden prioriterar fyra viktiga områden som den ser kan göra stor skillnad för kommunens invånare och stadens utveckling:

Hållbar samhällsbyggnad

När Uppsalas stad och landsbygd utvecklas ska vi växa hållbart. Förtätning av staden har flera hållbarhetsfördelar. Samtidigt behöver förtätning ske så att goda ljusförhållanden och möjlighet till rörelse och utevistelse erbjuds invånarna. Nämnden bevakar följande områden i samhällsbyggnadsprocessen:

Buller, luftföroreningar, mark- och byggnadsföroreningar, dagvatten, grundvatten, klimatanpassning, avfallshantering, ekosystemtjänster, grönområden, placering och storlek på skolgårdar och ljusföroreningar.

Nämnden bidrar med miljö- och hälsoskyddskompetens i samhällsbyggnadsprocessen i kommunen. Nämnden har deltagit i framtagandet av Uppsalas handlingsplan för luftkvalitet och ställer krav på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. Nämnden ser att det är viktigt att kommunen styr mot att långsiktigt säkerställa att stadens luftkvalitet inte bara möter lagstadgade krav utan även uppfyller WHO:s hälsorelaterade riktvärden och det nationella miljökvalitetsmålet om frisk luft.

Nämnden kommer också att ta hänsyn till kommunens vattentjänstplan vid tillsyn och prövning av nya avlopp samt vid remissvar till plan- och byggnadsnämnden. Nämnden bidrar även till hållbar samhällsbyggnad genom att bistå med sin kompetens i bygglov- och planärenden samt vattenskyddsdispenser.

Genom arbete inom kommunala lantmäterimyndigheten bidrar nämnden med fastighetsrättsliga kunskaper vid framtagandet av detaljplaner, samt all fastighetsbildning inom kommunen.

På ovanstående sätt bidrar nämnden till en hållbar samhällsbyggnad i Uppsala kommun.

Bättre vattenmiljöer

I och med att Uppsala växer följer ett ökat tryck på våra gemensamma vattenresurser. Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Tillgången till grundvatten av god kvalitet är en förutsättning för ett fungerande ekosystem och för en fungerande dricksvattenförsörjning. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer styra mycket av nämndens tillsyn framöver.

Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Nämnden bidrar till bättre vattenmiljöer genom sin tillsyn på utsläpp till mark och vatten från miljöfarliga verksamheter och enskilda små avlopp. Nämnden bidrar även till skydd av grundvattnet genom att bistå med sin kompetens i bygglov- och planärenden samt vattenskyddsdispenser.

Giftfria och slutna kretslopp

Att minska risker och exponering från kemikalier är en av vår tids största globala och lokala miljöutmaningar. Ämnen med farliga egenskaper finns på platser där de inte hör hemma. Barn är särskilt utsatta och känsliga. Barnens vardag ska därför så långt som möjligt vara fri från farliga ämnen.

En förutsättning för leverans av dricksvatten är att få bort föroreningar av framför allt PFAS från mark- och grundvattnet. Nämnden ser behov av att Uppsala omhändertar utmaningen med PFAS på ett strukturerat sätt. Ett PFAS-center med uppdraget att bygga kunskap och agera som nav i PFAS-frågan för kommunen kommer att etableras vid miljöförvaltningen.

En ökad resurshushållning är en förutsättning för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Kommunens företag och verksamheter behöver stöd men också tydliga krav för att klara omställningen.

Ett av målen i kommunens miljö- och klimatprogram är att förekomsten av ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Nedskräpning av våra utomhusmiljöer är ett växande problem, och spridningen av plastpartiklar behöver minska.

Nämnden bidrar till giftfria och slutna kretslopp genom sin tillsyn på miljöfarliga verksamheter, avfallshantering och förorenade områden.

God och jämlik hälsa

Nämnden vill bidra till en positiv samhällsutveckling i Uppsala kommun med minskad segregation och minskade hälsoskillnader oberoende av bostadsområde eller social bakgrund. Att skydda människors hälsa och förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhus- och utomhusmiljön eller av bristfällig hygien är viktigt i en växande stad. Hälsoskyddstillsynen har fokus på känsliga grupper så som barn och äldre och bedriver även uppsökande bostadstillsyn i prioriterade områden. Livsmedelskontrollen arbetar för säkra livsmedel och minskat livsmedelsfusk. Tillståndsenheten arbetar för ansvarsfull alkoholservering och tobaksförsäljning. På så sätt bidrar nämnden till en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Fokusmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar fokusmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Uppdrag som ges till nämnden genom kommunfullmäktiges Mål och budget eller genom beslut som fattas under året av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen. Till uppdrag från Mål och budget tar nämnden fram åtgärder och vid behov strategier för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen.
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål med åtgärder och/eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera fokusmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder. Under fokusmål 1 finns ett kommungemensamt obligatoriskt nämndmål inom arbetsmiljö.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda verksamhetsformerna.
Klimatbudget	Klimatbudgeten är ett verktyg för att underlätta och påskynda omställningen så att kommunens klimatmål kan nås. Den innehåller prioriterade åtgärder för planperioden inom de områden som står för majoriteten av utsläppen inom Uppsala kommun.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2026–2028 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina nämndmål och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden gäller båda verksamhetsformerna eller enbart den ena eller andra.
Klimatåtgärd	Åtgärder inom klimatbudgeten, som tillsammans syftar till att kommunens klimatmål ska kunna nås.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (till exempel program eller handlingsplan).
Indikator	Indikatorer mäter trender, resultat och önskade effekter i när- och omvärld som kommunen behöver förhålla sig till. De ska kunna jämföras över tid och där det är möjligt med andra organisationer och kommuner. De kan användas i styrningen genom att sätta ett målvärde för respektive indikator för planperioden.

Kommunfullmäktiges fokusmål

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att minska den administrativa belastningen, öka takten i digitaliseringen och skapa förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande.

Tabell 2. Nämndens åtgärder till Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att minska den administrativa belastningen, öka takten i digitaliseringen och skapa förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Effektivare ärendehandläggning – genom att - förbereda verksamhetssystem för kommande automatisering - Kartlägga processer inför kommande automatisering - Förbättra rutiner och handläggarstöd	Policy för digital transformation (2020)	Ett ökat värdeskapande för varje nerlagd arbetstimme och skattekrone över tid.
Utveckla förvaltningens administrativa stödprocesser genom att - Förstärka kompetensen på den administrativa enheten - Säkra leverans-överenskommelserna mellan avdelningarna och den administrativa enheten		Ett ökat värdeskapande för varje nerlagd arbetstimme och skattekrone över tid.
Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter.	Policy för digital transformation (2020)	Ökad tillgänglighet. Ökad service till invånare. Ökad förmåga att dela data i samarbeten inom kommunen samt ökad produktivitet och kvalitet vid delning av data.
Öka verksamhetens kunskap och förmåga i hur AI kan nyttjas för att skapa värde.	Policy för digital transformation (2020)	Ökat värdeskapande för varje nedlagd arbetstimme och skattekrone över tid, genom ett rättssäkert arbetssätt som på längre sikt blir mer effektivt. Stärkt utvecklingsförmåga.
Utveckla det datadrivna beslutsfattandet	Policy för digital transformation (2020)	En datadriven förvaltning. Ökad kvalitet i underlag för beslut och styrning.
Se över tillsynsavgifter inom miljöbalkens område, för att öka självfinansieringsgraden inom den taxefinansierade verksamheten		Säkrad tillsynskapacitet Ökad transparens om tillsynens direkta och indirekta kostnader

Nämndens grunduppdrag

Nämndens grunduppdrag med tillsyn, kontroll och förrättningar är huvudsakligen avgiftsfinansierat och utgör huvuddelen av nämndens verksamhet. För att ytterligare säkerställa en hållbar ekonomi pågår ett arbete med att utveckla uppföljningen och vidareutveckla planeringsmodellen för tillsyn och kontroll.

Nämnden utvecklar processer och arbetssätt och tar tillvara på digitaliseringens möjligheter där det går för att skapa en effektivare miljöförvaltning från kundens perspektiv. Nämnden arbetar kontinuerligt med att säkerställa att informationen till våra målgrupper är lättillgänglig och lättbegriplig och att de enkelt ska kunna lämna synpunkter. På så vis bidrar nämnden till att invånare och organisationer inom Uppsala kommun får möjlighet att vara delaktiga i att utforma samhället. Nämnden strävar efter att de som är i kontakt med nämnden ska uppleva verklig nytta av vårt möte och att mötet bidrar till utvecklingen av verksamheter. Vi ska arbeta aktivt med vårt bemötande, vår service och vår tydlighet inom myndighetsuppdraget så att vi uppnår en hög kundnöjdhet.

Nämnden ska arbeta metodiskt för att säkra en strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning. Nämnden kommer även fortsätta att fokusera på ledarskapsutveckling och medledarskap.

Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet i den egna verksamheten samt säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Som arbetsgivarnämnd har kommunstyrelsen en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö och följer därför upp hur nämnderna tillämpar det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom kommer kommunstyrelsen under planperioden särskilt följa upp och analysera de arbetsmiljörelaterade nyckeltalen hållbart medarbetarengagemang, sjukfrånvaro och upprepad kortidssjukfrånvaro samt tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå.

Tabell 3. Nämndens åtgärder till Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkerställa en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö		Hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö. En kontrollerad personalomsättning

Nämndmål: Nämnden ska ha en hållbar ekonomi

Tabell 4. Nämndens åtgärder till nämndmål: Nämnden ska ha en hållbar ekonomi.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla datadriven planering, styrning, uppföljning och debitering.		Effektivare tillsyn, kontroll och förrättning. Mer förutsägbar och likriktad debitering.
Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning genom aktiviteter för att främja att befintliga medarbetare stannar och utvecklas inom verksamheten och att attrahera nya medarbetare		Effektivare tillsyn, kontroll och förrättning. Lägre kostnad för upplärning.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar

Tabell 5. Nämndens åtgärder till nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Nämnden ska ligga i framkant genom tillitsskapande dialog och kommunikation. Information ska vara tillgänglig, begriplig och användbar för alla.		Upprätthållen eller ökad tillit till nämndens verksamhet.
Synliggöra nyttan med nämndens miljö- och hälsoskyddsarbete och lyssna in behov av utveckling inom området.		Nöjdare kunder och medarbetare. Ökat förtroende för miljöförvaltningen. Bättre effekt i tillsyn och kontroller. Högre NKI-resultat. Bättre utveckling av nämndens verksamhet.
Möjliggör för personer med funktionsnedsättning att utöva sina rättigheter genom att i högre grad öppna upp för deltagande, på individnivå, verksamhetsnära och politisk nivå.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 1.3)	Ökad delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning
Säkra att medarbetare har kompetens att bemöta individer oavsett funktionsnedsättning samt hantera frågor som berör dem genom prioriterade satsningar.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 2.1)	Bättre förmåga att möta individer med funktionsvariationer
Arbeta systematiskt för att göra nämndens information tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom bland annat alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) samt lättläst svenska.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 3.4)	Ökad tillgänglighet till information

Bidra till att skapa förutsättningar för servicepunkterna att samla och skicka in invånares synpunkter och förslag på hur kommunen kan öka kvalitén i landsbygdsutvecklingen och förankrade medborgardialoger.	Handlingsplan för landsbygdsprogram 2025–2028	Ökad kunskap om vad invånare på landsbygden anser vara en ökad kvalitet samt idéer om hur den kan utvecklas
Bidra till att skapa förutsättningar för servicepunkterna att erbjuda tillfällen där invånare kan tala med kommunrepresentanter via telefon eller digitala möten.	Handlingsplan för landsbygdsprogram 2025–2028	Invånare på landsbygden har tillgång till den information de behöver inom nämndens sakområden.

Indikatorer

Tabell 6. Nämndens indikatorer till N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö

Målsättning	Indikator	2023	2024	2025	Jämförelse- värde Uppsala kommun år 2024	Koppling till MoB- indikator	Källa
Totalindex i medarbetarundersökningen vid miljöförvaltningen ska höjas till 80 år 2026.	Resultat medarbetarundersökningen totalindex (skala 0–100), miljöförvaltningen	79	81	79	-	Nr 8	Medarbetarundersökning
	Kvinnor	80	82	79	-		
	Män	75	78	79	-		
Sjukfrånvaron totalt bland miljöförvaltningens anställda ska ligga kvar på samma nivå som 2024 eller minska.	Sjukfrånvaro totalt bland anställda, miljöförvaltningen, andel (%)	-	-	-	7,1%	Nr 9	Egen uppföljning
	Kvinnor	-	-	-	7,8%		
	Män	-	-	-	5,5%		

Tabell 7. Nämndens indikatorer till Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.
 Gradering i Insikt servicemätning: 49 eller lägre: Mycket lågt, 50 till 61: Lågt, 62 till 69: Godkänt, 70 till 79: Högt, 80 eller högre: Mycket högt.

Målsättning	Indikator	2023	2024	2025 Jan-juni	Jämförelse- värde Storstäder och storstadsnära kommuner år 2024	Koppling till MoB- indikator	Källa
Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde miljöbalken ska öka till 63 år 2026	Insikt servicemätning – Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde miljöbalken	74	61	62	74	Nr 7	Insikt service-mätning
Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde livsmedelskontroll ska öka till 83 år 2026	Insikt servicemätning – Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde livsmedelskontroll	88	89	82	89	Nr 7	Insikt service-mätning
Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde lantmäteri ska vara minst 80 år 2028.	Insikt servicemätning – Index på fråga "Hur nöjd var du totalt sett med bemötandet", kundgrupp "Övriga", myndighetsområde lantmäteri	-	-	-	-	Nr 7	Insikt service-mätning
Alla inkomna synpunkter i form av klagomål och förbättringsförslag ska ha hanterats.	Andel (%) inkomna synpunkter i form av klagomål och förbättringsförslag från invånare som har hanterats.	-	-	-	-	-	Egen uppföljning
Inget målvärde, utgör nyckeltal/information till indikator om upphäva eller ändrade överprövade beslut.	Andel (%) överprövade beslut av totala antalet beslut inom miljöbalkens och livsmedelskontrollens områden	1%	1%	-	-	-	Egen uppföljning
Andelen överprövade beslut som helt eller delvis upphävts eller ändrats av slutlig överprövande instans ska vara 10% eller lägre år 2028.	Andel (%) överprövade beslut som helt eller delvis upphävts eller ändrats av slutlig överprövande instans. Omfattar både ärenden som upphävts, ändrats i sak och ärenden där nämndens beslut fastställts i sak men där tidsfristen ändrats. Gäller ärenden som vunnit laga kraft under det aktuella året. Gäller ärenden inom miljöbalkens och livsmedelskontrollens områden.	-	-	-	-	-	Egen uppföljning

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker service och myndighetsutövning med hög kvalitet.

Tabell 8. Nämndens åtgärder till Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Nämnden ska ge en samordnad, rådgivande, rättssäker, effektiv företagservice och myndighetsutövning samt ett gott bemötande i kontakterna med näringslivet.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 4.1)	Nöjdare kunder och medarbetare. Ökad förtroende för miljöförvaltningen. Bättre effekt i tillsyn och kontroller.
Bidra till utvecklingen av digitala tjänster och arbeta med ett datadrivet beslutsfattande för att säkerställa en enkel, rättssäker och effektiv myndighetsutövning och företagservice för hela näringslivet.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 4.2)	Ökad servicegrad, kvalitet och effektivitet.
Stärka Uppsalas fokusbranscher och kluster och främja gränsöverskridande utveckling.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 3.1)	Hållbart näringsliv med god kunskap om att förebygga risker för hälsa och miljö.
Arbeta med hållbar och innovativ affärsutveckling i nära samverkan med akademi, näringsliv och det offentliga samt det innovationsstödjande systemet.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 3.2)	Hållbart näringsliv med god kunskap om att förebygga risker för hälsa och miljö.
Bidra till att Uppsala kommun ska vara ledande inom upphandling som ett strategiskt verktyg för utveckling, och skapa möjligheter för företag oavsett storlek och bransch.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 6.1)	Långsiktiga och strukturella förändringar i social, ekologisk och ekonomisk hållbar riktning.
Bidra till att Uppsala kommun ska kännetecknas av dialog och tillgänglighet när det gäller upphandling.	Handlingsplan för näringslivsprogram 2024–2027 (åtgärd 6.2)	Ökad effektivitet och service i upphandlingsprocesser.

Uppdrag 13. Stärka Uppsala som evenemangsstad genom att utveckla samverkan och platser för evenemang och upplevelser.

Tabell 9. Nämndens åtgärder till Uppdrag 13. Stärka Uppsala som evenemangsstad genom att utveckla samverkan och platser för evenemang och upplevelser.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samverka med andra förvaltningar och bidra med nämndens perspektiv i arbetet med att stärka Uppsala som evenemangsstad.		Förenklad och förutsägbar process för evenemangsarrangörer. Problem kopplade till exempelvis platsval förebyggs.

Uppdrag 14. Öka andelen Uppsalabor som är självförsörjande.

Tabell 10. Nämndens åtgärder till Uppdrag 14. Öka andelen Uppsalabor som är självförsörjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Erbjuda praktik, prao och anställningar genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder.		Jobb och företagande – fler etablerar sig på arbetsmarknaden
Bidra till att öka antalet anställda med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter genom normmedveten rekrytering, inkluderande arbetsplatser och anpassade anställningsvillkor.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 6.1)	Jobb och företagande – fler etablerar sig på arbetsmarknaden
Bidra i samverkan inom kommunkoncernen, samt med civilsamhället och näringslivet, för att till skapa ett bredare utbud av arbetsmarknadsinsatser för personer med funktionsnedsättning.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 6.2)	Jobb och företagande – fler etablerar sig på arbetsmarknaden

Uppdrag 16. Stärka Uppsalas position som nationell och internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Tabell 11. Nämndens åtgärder till Uppdrag 16. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Delta i nationella och regionala nätverk inom nämndens sakområden.		Att nämndens verksamhet utvecklas effektivt samt att nämnden bidrar till andras utveckling och är känd för hög kompetens.
Öka nämndens kunskap och förmåga till att söka externa medel		Ökad extern finansiering. Utökade möjligheter att verka för hållbar och hälsosam miljö och samhällsutveckling.
Samverka i projekt med externfinansiering		Utökade möjligheter att verka för hållbar och hälsosam miljö och samhällsutveckling.

Uppdrag 24. Utreda olika modeller för utbyggnad av allmänt VA inom detaljplaner med enskilt huvudmannaskap för allmän platsmark i syfte att skapa goda förutsättningar för utveckling i tätorter på landsbygden.

Tabell 12. Nämndens åtgärder till uppdrag 24. Utreda olika modeller för utbyggnad av allmänt VA inom detaljplaner med enskilt huvudmannaskap för allmän platsmark i syfte att skapa goda förutsättningar för utveckling i tätorter på landsbygden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Bidra med kunskap och information inom nämndens tillsynsområden inom enskilt vatten och avlopp		Utbyggnaden av allmänt VA underlättas och effektiviseras genom ett proaktivt samarbete i kommunen.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden utvecklar processer och arbetssätt och tar tillvara på digitaliseringens möjligheter där det går för att skapa en effektivare miljöförvaltning från målgruppens perspektiv. Företag och företagare ska bemötas med bra service med hög tillgänglighet, god förståelse och effektiv handläggning.

Nämnden arbetar för att information och kommunikation med näringslivet ska ske utifrån företagarnas behov och med en helhetssyn. Nämnden arbetar kontinuerligt med att säkerställa att informationen till våra målgrupper är lättillgänglig och lättförståelig och att de enkelt ska kunna lämna synpunkter. Nämnden strävar efter att de som är i kontakt med nämnden ska uppleva verklig nytta av vårt möte och att mötet bidrar till utvecklingen av verksamheter. Vi ska arbeta aktivt med vårt bemötande, vår service och vår tydlighet inom myndighetsuppdraget så att vi uppnår en hög kundnöjdhet.

Inom myndighetsuppdraget verkar nämnden för att bidra till hållbara lösningar för ny bebyggelse inom stad och landsbygd genom att utföra lantmäteriförrättningar och lämna information och synpunkter i detaljplanearbetet.

Hållbart samhällsbyggande innebär inte bara förtätning av staden utan också utveckling av landsbygden. Kommunen behöver möta utmaningar med buller och luftkvalitet på ett effektivt sätt och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Samtidigt ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, biologisk mångfald, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor. I den växande staden behövs idrottsplatser, parker och stora skolgårdar för barnen att röra sig på men staden och landsbygden behöver också utvecklas och byggas på ett sådant sätt att det går att röra sig på ett hållbart sätt. Nämnden bevakar följande områden i samhällsbyggnadsprocessen: buller, luftföroreningar, mark- och byggnadsföroreningar, dagvatten, grundvatten, klimatanpassning, avfallshantering, ekosystemtjänster, placering och storlek på skolgårdar och ljusföroreningar. På så sätt bidrar nämnden till att Uppsala stad och landsbygd kan växa på ett hållbart sätt.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Tabell 13. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Kommunala lantmäterimyndigheten: Bidra vid framtagande av detaljplaner.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsoskyddskompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program.		En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.

Indikatorer

Tabell 14. Nämndens indikatorer till Uppdrag 12 Förenkla företagens vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker service och myndighetsutövning med hög kvalitet.
Gradering i Insikt servicemätning: 49 eller lägre: Mycket lågt, 50 till 61: Lågt, 62 till 69: Godkänt, 70 till 79: Högt, 80 eller högre: Mycket högt.

Målsättning	Indikator	2022	2023	2024	Jämförelse- värde R12 2024	Koppling till MoB- indikator	Källa
Företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen inom miljö- och hälsoskydd ska förbättras till 74 år 2026	Företagsklimat Insikt – Totalt miljö- och hälsoskydd, Index (skala 0–100) (A2030)	69	68	73	72	Nr 10	U07449
Företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen inom livsmedelskontroll ska förbättras till 78 år 2026	Företagsklimat Insikt – Totalt livsmedelskontroll, Index (skala 0–100) (A2030)	80	79	77	77	Nr 10	U07455
Företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen inom serveringstillstånd ska bibehållas eller förbättras år 2026	Företagsklimat Insikt – Totalt serveringstillstånd, Index (skala 0–100) (A2030)	87	83	86	82	Nr 10	U07450
Företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen inom lantmäteri ska vara 80 senast 2028	Företagsklimat Insikt – Lantmäteri, Index (skala 0–100) (A2030)	-	-	-	-	Nr 10	Insikt service-mätning

Tabell 15. Nämndens indikatorer till Grunduppdrag Lantmäterimyndigheten. Sjustads-gruppen består av Eskilstuna, Gävle, Linköping, Norrköping, Uppsala, Västerås och Örebro. I jämförvärdet är Uppsala inte inräknat.

Målsättning	Indikator	2022	2023	2024	Jämförelse- värde Sjustad 2024	Koppling till MoB- indikator	Källa
Handläggningstiden ska minska	Lantmäteriförrättningar – handläggningstid (veckor)	61	70	84	68	-	Egen uppföljning
Kötiden ska minska till 26 veckor till 2026	Lantmäteriförrättningar – väntetid från inkommen ansökan till att handläggare tilldelats (veckor)	-	-	45	22	-	Egen uppföljning

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Uppdrag 26. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

Tabell 16. Nämndens åtgärder till uppdrag 26. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I tillsynen lyfta in frågor om verksamheternas beredskap och anpassning till ett förändrat klimat.	Miljö- och klimatprogram Program för krisberedskap Riskhanteringsplan för Uppsala 2022–2027	Ökad medvetenhet hos verksamhetsutövarna om vikten av beredskap och anpassning till ett förändrat klimat.
Den löpande förebyggande tillsynen av verksamhetsutövare/fastighetsägare med oljeavskiljare fokuseras till riskområde för översvämning. Verksamhetsutövare/fastighetsägare föreläggs att sanera oljeavskiljare som inte längre är i bruk.	Miljö- och klimatprogram Program för krisberedskap Riskhanteringsplan för Uppsala 2022–2027	Minskad risk för utsläpp av oljeföroreningar.
Kartlägg vilka kritiskt miljö- och hälsopåverkande ämnen som kan förväntas spridas i ekosystemet från förorenade områden (riskklass 1 och 2) vid en översvämning och arbeta med att sprida resultatet av detta.	Miljö- och klimatprogram Program för krisberedskap Riskhanteringsplan för Uppsala 2022–2027	Minskad risk för utsläpp av kritiskt miljö- och hälsopåverkande ämnen.

Uppdrag 28. Främja biologisk mångfald och skydda hotade arter genom ökad betesdrift, ändrad grönyteskötsel och sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.

Tabell 17. Nämndens åtgärder till uppdrag 28. Främja biologisk mångfald och skydda hotade arter genom ökad betesdrift, ändrad grönyteskötsel och sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Strandskyddstillsyn med fokus vid Flottsund och Ekoln.	Handlingsplan för vattenprogrammet 2024–2026	Goda livsvillkor för djur och växter. Ökad tillgänglighet till sjöar och vattendrag för kommuninvånare.

Klimatbudget – Transport

Tabell 18. Nämndens klimatåtgärder inom området transport.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
1.07 Utveckla insatser för att främja anställdas hållbara resande i tjänsten samt till och från arbetet.		Minskade utsläpp av koldioxid

Klimatbudget – Energi

Tabell 19. Nämndens klimatåtgärder inom området energi.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
2.04 Minska mängden fossil plast som går till energiåtervinning (förbränning) genom att: - arbeta förebyggande för att minska plastanvändningen. - ställa krav på återvunnen, biobaserad och återvinningsbar plast vid inköp. - säkerställa utvecklad och korrekt sortering i den egna verksamheten.		Minskade utsläpp av koldioxid Ökade inköpskostnader
2.05 Arbeta för att minska energianvändningen i fastigheter och verksamheter genom förändringar i teknik och beteende. Säkerställ att berörd personal har kunskap om energibesparingsåtgärder i sin verksamhet genom att ta fram relevanta energisparutbildningar.		Minskade utsläpp av koldioxid Minskad energikostnad för kommunen
2.08 Minska användningen av vatten och särskilt tappvarmvatten i kommunens fastigheter och verksamheter.		Minskade utsläpp av koldioxid
2.09 Kartlägga användning av fossil energi för uppvärmning i företagsverksamheter som är föremål för tillsyn enligt miljöbalken, och för dialog om alternativa uppvärmningsmöjligheter.		Kunskapshöjning hos företag om alternativa uppvärmningsmöjligheter Minskade utsläpp av koldioxid
2.15 Utveckla ny och effektiv klimattillsyn inom miljöbalkens tillämpningsområde i syfte att främja klimatomställningen.		Minskade utsläpp av koldioxid

Klimatbudget – Konsumtion

Tabell 20. Nämndens klimatåtgärder inom området konsumtion.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
5.04 Utveckla och implementera arbetssätt för att öka det interna återbruket inom kommunens verksamheter.		Minskade koldioxidutsläpp och minskade kostnader för vissa inköp.

Klimatbudget – Övriga områden

Tabell 21. Nämndens klimatåtgärder inom övriga områden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
6.05 Stärka invånarnas möjligheter att engagera sig för klimatomställningen, genom kommunikation, kunskapsspridning och dialog.		Minskade utsläpp av koldioxid

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att förbättra våra vattenmiljöer och skydda grundvattnet. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Några av de nationella målen som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är ingen övergödning, grundvatten av god kvalitet samt levande sjöar och vattendrag. Det innebär till exempel fokus på vatten i tillsynen. Nämnden inventerar och beslutar om utsläppsförbud för enskilda avlopp som inte har tillräcklig efterföljande rening. Detta bidrar till att minska utsläpp av övergödande ämnen och smittoämnen.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för giftfria och slutna kretslopp. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Ett av de nationella mål som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är giftfri miljö. Nämnden bedriver bland annat tillsyn på förorenade områden och miljöfarliga verksamheter. Exempel på några fokusområden i tillsynen är avfallshantering och utsläpp till luft och vatten.

Nämnden har rollen som tillsynsmyndighet för luftkvalitetsfrågor och ansvarar för att säkerställa att övervakningen och hanteringen av luftkvaliteten i kommunen är effektiv och tillräcklig. Övervakningen sker i samarbete med Östra Sveriges Luftvårdsförbund och SLB Analys (Stockholms Luft- och Bulleranalys), där kontinuerliga mätningar och beräkningar används för att följa utvecklingen. En luftmätningsstation är placerad på Kungsgatan nära Resecentrum, en plats som bedöms vara särskilt utsatt för luftföroreningar. Som en del av tillsynsuppdraget granskar nämnden att övervakningen är ändamålsenlig och att åtgärder vidtas när det finns risk för att luftkvalitetsnormerna överskrids. För att förbättra luftkvaliteten krävs insatser som berör både trafik och skötsel av stadens gaturum, där Gatu- och samhällsmiljö-nämnden har ett särskilt ansvar i egenskap av kommunal väghållare. En del av arbetet för bättre luftkvalitet är att identifiera de största utsläppskällorna och vidta riktade åtgärder. Samtidigt spelar också stadsplaneringen en viktig roll. Genom att planera nya byggnader och planera för rörelsemönster som aktivt främjar renare luft kan både staden och dess invånare få en hälsosammare miljö. Nämnden ser att det är viktigt att kommunen arbetar med att långsiktigt säkerställa att stadens luftkvalitet inte bara möter lagstadgade krav utan även uppfyller WHO:s hälsorelaterade riktvärden. Nämnden ser att detta är särskilt prioriterat på platser där barn och unga vistas, exempelvis vid skolor och förskolor. Nämnden bidrar med sin kunskap bland annat vid framtagande av kommunala handlingsplaner.

För att Uppsala kommun ska vara attraktiv att leva, verka och vistas i krävs att kommunens invånare har tillgång till goda livsmiljöer. Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att skydda kommunens naturreservat samt för att säkra

kommuninvånarnas tillgång till attraktivt och tillgängligt vatten och strandområden med goda livsvillkor för växter och djur. Nämnden har en extra satsning för tryggad allemansrätt och rättssäkert strandskydd. Syftet med tillsynen är att se till att lagstiftningen följs så att allmänhetens tillgång till stranden värnas och växt- och djurlivet skyddas.

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet

Tabell 22. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Bidra till kommungemensamt vattenarbete.	Vattenprogrammet Vattentjänstplan	Skydd av grundvatten, goda vattenmiljöer och hållbart samhällsbyggande
Inventera verksamheter och förorenade områden inom utvalda områden utifrån Känslighetskartans zoner för att ta fram underlag till projektinriktad tillsyn.	Vattenprogrammet	Skydd av grundvatten, goda vattenmiljöer och hållbart samhällsbyggande
Utredda ansvar för deponier i riskklass 1 och 2 samt utreda förorenings spridning till vatten från minst fem deponier	Handlingsplan för avfallsplan	En giftfri miljö och skydd av grundvatten
Sammankalla berörda nämnder och bolag för att säkerställa att VA-försörjningen i VA-utredningsområdena utreds.	Handlingsplan för vattentjänstplan 2024	VA-försörjningen i VA-utredningsområdena utreds.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp

Tabell 23. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Etablering av PFAS-kompetenscentrum 2026–2028	Vattenprogram Program för ett cirkulärt Uppsala	En giftfri miljö och skydd av grundvatten. Datadrivet beslutsfattande. Ökad kunskap om spridning av PFAS inom geografiska Uppsala.
Inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden 2025–2026		En giftfri miljö och skydd av grundvatten
Minska känsliga gruppers exponering av PFAS i fisk från Fyrisån	Vattenprogram	En giftfri miljö och skydd av grundvatten
Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn 2026–2028 inom avfallsområdet	Program för ett cirkulärt Uppsala	Effektiv material- och resurshantering.
Bedriva tillsyn över bygg- och rivningsavfall, matavfall och avfall som faller under producentansvaret	Handlingsplan för avfallsplan (åtgärd 2.9)	Effektiv material- och resurshantering.
Föra dialog kring resurshushållning och cirkularitet vid tillsyn av avfall	Handlingsplan för avfallsplan (åtgärd 2.10)	Effektiv material- och resurshantering.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Tabell 24. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Tillsyn luftkvalitet, arbete med åtgärdsprogram för luft och luftkvalitetsfärdplaner 2026–2028.	Åtgärdsprogram för kvävedioxid och handlingsplan för bättre luftkvalitet	Luftkvaliteten förbättras i innerstaden och Uppsala når EU:s luftkvalitetsmål.

Indikatorer

Tabell 25. Nämndens indikatorer till Klimatbudget – Transport, åtgärd 1.07. Utveckla insatser för att främja anställdas hållbara resande i tjänsten samt till och från arbetet.

Målsättning	Indikator	2022	2023	2024	Koppling till MoB-indikator	Källa
Bibehållen eller ökad andel förnybart bränsle i de fordon som miljöförvaltningen ansvarar för.	Andel (%) förnybart bränsle i kommunala fordon	97 %	97 %	98 %	-	Egen uppföljning

Tabell 26. Nämndens indikatorer till Grunduppdrag Bedriva tillsyn enligt miljöbalken inom miljöskydd, enskilt avlopp och områdesskydd.

Målsättning	Indikator	2022	2023	2024	Koppling till MoB-indikator	Källa
Minst 95 % av den planerade tillsynen genomförs under året.	Utförd tillsyn och kontroll – Enskilt avlopp och områdesskydd, andel (%) av planerat för helår	77 %	99 %	87 %	-	Egen uppföljning
Minst 90 % av den planerade tillsynen genomförs under året.	Utförd tillsyn och kontroll – Miljöskydd, andel (%) av planerat för helår	68 %	84 %	71 %	-	Egen uppföljning

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Uppdrag 30. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämnden arbetar med stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet. Inom nämndens tillsynsområden genomförs tillsyn inom olika branscher där det finns misstanke om att det kan förekomma illegal verksamhet. Vid tillsynen kontrollerar nämnden ordinarie lagstiftning och rapporterar övrigt som noterats till rätt myndighet. Nämnden genomför även gemensamma tillsynsinsatser i samverkan med andra myndigheter såsom polisen och Arbetsmiljöverket. Tillsyn sker inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelskontroll och tobakstillsyn.

Tabell 27. Nämndens åtgärder till uppdrag 30. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet.	Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete.	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun. Förebygga att illegal verksamhet får verka ostört.

Uppdrag 31. Förhindra att välfärden missbrukas genom att motverka alla former av välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet i kommunens verksamheter och hos de leverantörer som anlitas av kommunen.

Tabell 28. Nämndens åtgärder till uppdrag 31. Förhindra att välfärden missbrukas genom att motverka alla former av välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet i kommunens verksamheter och hos de leverantörer som anlitas av kommunen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Bidra i det kommungemensamma arbetet mot välfärdsbrott.	Handlingsplan mot välfärdsbrott	Öka kommunens förmåga att förebygga välfärdsbrott.
Genomföra verksamhetsanpassade kunskapshöjande aktiviteter kring välfärdsbrott	Handlingsplan mot välfärdsbrott (åtgärd 1.3)	Öka kommunens förmåga att förebygga välfärdsbrott.
Bidra i arbetet med att tydliggöra och vid behov skärpa konsekvenser vid bristande efterlevnad inom avtal, kontrakt och överenskommelser, exempelvis möjligheterna till uppsägning och vitesförelägganden	Handlingsplan mot välfärdsbrott (åtgärd 3.2)	Öka kommunens förmåga att förebygga välfärdsbrott.

Uppdrag 40. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och social gemenskap.

Tabell 29. Nämndens åtgärder till uppdrag 40. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och social gemenskap.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Vid yttranden i detaljplaneprocessen ta hänsyn till faktorer, inom nämndens område, som påverkar psykisk hälsa och social gemenskap.		Stärkt psykisk hälsa och social gemenskap

Uppdrag 42. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämnden arbetar för att stärka beredskapen inom miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel för att kunna bidra med sina särskilda kunskaper vid extraordinära händelser som en kemikalieolycka, en omfattande smittspridning eller ett extremt skyfall. Nämnden kommer upprätthålla sin funktion för utökad beredskap och säkerställer på så sätt att nämndens kompetens finns tillgänglig dygnet runt. Förvaltningen arbetar aktivt för att utveckla sin krisberedskap och utvecklar också en organisation för höjd beredskap. Förvaltningen deltar i kommunens nätverk för säkerhet och beredskap. På så sätt stärker nämnden sin krisberedskap.

Tabell 30. Nämndens åtgärder till uppdrag 42. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt beredskap för allvarliga störningar.	Program för krisberedskap	Säkerställa en god kommunal förmåga att hantera olyckor och smitta inom nämndens ansvarsområde. Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.
Stärkt beredskap för höjd beredskap.	Program för krisberedskap	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att Uppsala ska vara jämlikt och med goda levnadsvillkor för invånarna.

Genom hälsoskyddstillsynen förebygger och identifierar nämnden olägenheter för människors hälsa i inomhusmiljöer, vid besök i offentliga lokaler, bassängbad, idrottsanläggningar och hygieniska verksamheter med mera. Det kan inkludera kontroll av ventilation, lufttemperatur, buller och strålning från radon men även risk för smittspridning. Nämndens tillsyn ställer samma krav oavsett bostadsområde eller sociala förhållanden, vilket bidrar till att skapa förutsättningar för ett jämlikt samhälle. Nämnden kommer bedriva uppsökande hälsoskyddstillsyn i bostäder i områden prioriterade utifrån Uppsala kommuns sociala kompass.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att miljön som barn vistas i under sin utbildning inte innebär risker och olägenheter för barnens hälsa. En hälsosam inomhusmiljö och säker mat påverkar barnens förmåga att ta till sig utbildningen. Giftfri miljö, god hygien, god luftkvalitet, en hälsosam ljudnivå och välstädade lokaler skapar bättre förutsättningar för lärande.

Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas i för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa. För att möta utmaningar med förändrat klimat kontrollerar nämnden beredskap för värmeböljor på vård- och omsorgsboende för äldre.

Livsmedelsenheten genomför kontroller av livsmedels- och dricksvattenanläggningar. Livsmedelskontrollens inriktning baseras på Livsmedelsverkets nationella fokusområden och förvaltningens egen branschplanering.

Bruket av alkohol och tobak har en rad negativa följder både för enskilda individer och för samhället i stort. I egenskap av tillsyns- och tillståndsmyndighet enligt bland annat alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter arbetar nämnden för att brukets skadliga följder ska begränsas. Nämndens uppgift är att pröva ansökningar om serveringstillstånd samt att utöva tillsyn över serveringen och försäljningen av alkohol, tobak, tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarett, receptfria läkemedel och lotter.

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun

Tabell 31. Nämndens åtgärder till nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn 2026–2028 inom dricksvattenområdet		Ökad tillgång till lokalt anpassad kunskap och råd för kommuninvånare som har problem med sitt enskilda dricksvatten.
Uppsökande tillsyn för bättre inomhusmiljö i prioriterade områden.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa. Bidrar till goda livsvillkor och jämlik hälsa. Ökad kunskap om vilka rättigheter man som kommuninvånare har.
Samverkan i syfte att bidra till att utveckla och stärka kommunens arbete med pedagogiska lokaler.		Mer hälsosam inomhusmiljö i förskola, skola och fritidshem vilket ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.
Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret.	Näringslivsprogram	Konsumenterna får säkra livsmedel, kan lita på vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Bidra till provtagning inom ramen för den svenska veterinära antibiotikaresistenskontrollen.		Bidrag till SVA:s kartläggning av läget för resistens mot antibiotika i Sverige

Nämndmål: Bidra till genomförande av kommunövergripande program och handlingsplaner

Tabell 32. Nämndens åtgärder till nämndmål: Bidra till genomförande av kommunövergripande program och handlingsplaner.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Bidra till att utveckla förutsättningar och samsyn för tillgängliga, attraktiva och aktiva park- och friluftsmiljöer så att de når fler målgrupper	Handlingsplan för idrottspolitiskt program	Tillgängliga och attraktiva park- och friluftsmiljöer.
Bidra till genomförande och implementering av närhetsanalys till idrott, fritid och rekreation i planeringsverktyg för utveckling	Handlingsplan för idrottspolitiskt program (åtgärd 3.1)	Datadrivet beslutsfattande.
Förtydliga vad principen om universell utformning innebär och tillämpa den vid byggande, underhåll och ombyggnation i kommunen.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 4.2)	Tillgängliga bebyggelsemiljöer.
Bidra till att utveckla samverkan kring information om kulturupplevelser för alla så att de blir mer tillgängliga.	Handlingsplan delaktighet för personer med funktionsnedsättning (åtgärd 9.5)	Tillgängliga kulturupplevelser.

Indikatorer

Tabell 33. Nämndens indikatorer till Grunduppdrag tillsyn enligt miljöbalken inom hälsoskydd, livsmedelskontroll samt tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel,

Målsättning	Indikator	2022	2023	2024	Koppling till MoB-indikator	Källa
Minst 90 % av den planerade tillsynen genomförs under året.	Utförd tillsyn och kontroll – Hälsoskydd, andel (%) av planerat för helår	95 %	89 %	94 %	-	Egen uppföljning
Minst 99 % av den planerade tillsynen genomförs under året.	Utförd tillsyn och kontroll – Livsmedelskontroll, andel (%) av planerat för helår	98 %	99 %	102 %	-	Egen uppföljning
Minst 99 % av den planerade tillsynen genomförs under året.	Utförd tillsyn och kontroll – Serveringstillstånd och detaljhandel andel (%) av planerat för helår	105 %	147 %	133 %	-	Egen uppföljning

Budget 2026

Tabell 34. Nämndens driftbudget i tusental kronor.

	Budget 2026	Budget 2025	Prognos 2025
Taxor och avgifter	70 895	69 251	65 433
Erhållna bidrag, kostnadsersättningar och gåvor	121	310	410
Försäljning verksamhet	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	0
Summa intäkter	71 016	69 561	65 843
Lämnade bidrag	0	0	0
Kommungemensamma fördelade kostnader	-22 054	-21 462	-21 461
Kostnader för arbetskraft	-74 748	-70 097	-66 792
Lokal- och fastighetskostnader	-321	-305	-310
Material	-660	-877	-802
Övriga kostnader	-8 399	-6 740	-7 037
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	-106 182	-99 481	-96 402
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	0	0	0
Summa nettokostnader	-35 166	-29 920	-30 559
Kommunbidrag fördelat per verksamhet			
Politisk verksamhet (1)	2 125	1 683	1 683
Infrastruktur m.m. (2)	33 041	28 237	28 237
Summa kommunbidrag	35 166	29 920	29 920
Resultat	0	0	-639

Nämndens investeringar

Tabell 35. Nämndens investeringar

	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Pågående	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nya objekt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller mål eller åtgärder riktade till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Kommunala planer och program

- Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall (KF 2022) och Handlingsplan för Avfallsplan (KS 2022)
- Energiprogram 20250 (KF 2018)
- Handlingsplan mot välfärdsbrott (KS 2023)
- Idrottspolitiskt program (KF 2024) och Handlingsplan för idrottspolitiskt program (KS 2024)
- Policy för digital transformation (KF 2020)
- Landsbygdsprogram för Uppsala kommun (KF 2025) och Handlingsplan 2025 till 2028 för Landsbygdsprogram för Uppsala kommun (KS 2025)
- Miljö- och klimatprogram (KF 2025) och Handlingsplan för miljö- och klimatprogram 2022–2025 (KS 2022)
- Näringslivsprogram (KF 2024) och Handlingsplan för näringslivsprogrammet 2024–2027 (KS 2024)
- Program för krisberedskap och civilt försvar (KF 2023)
- Program för mobilitet och trafik (KF 2022) och Handlingsplan för mobilitet och trafik (KS 2021)
- Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete (KF 2022) och Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 (KS 2021) och Handlingsplan för Gränby, Kvarngärdet och Löten 2024–2030 (KS 2024)
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KS 2016) och Handlingsplan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KS 2024)
- Program för äldrevänlig kommun (KF2020)
- Vattenprogram för Uppsala kommun (KF 2021) och Handlingsplan för Vattenprogrammet 2024–2026 (KS 2024)
- Vattentjänstplan 2024 (KF 2023) och Handlingsplan för Vattentjänstplan 2024 (KF 2023)
- Åtgärdsprogram för kvävedioxid – Uppsala kommuns handlingsplan för Luftkvalitet (KF 2022)

Planer beslutade av statliga myndigheter

- Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken
- Sveriges Nationella kontrollplan för livsmedelskedjan
- Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Norra Östersjöns vattendistrikt
- Länsstyrelsen: Riskhanteringsplan för Uppsala 2022–2027

Bilaga 2 Uppföljningsplan

Nämndens uppföljning

Verksamhetsplan samt tillsyns- och kontrollplaner

Vid delårsuppföljningen per mars/april görs en mindre omfattande uppföljning av avvikelser mot uppdrag och nämndmål. I delårsuppföljningen per augusti och vid årsbokslutet bedömer nämnden i vilken mån den bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges fokusmål, kommunfullmäktiges uppdrag och kommungemensamma nämndmål. Vid varje delårsuppföljning och årsbokslutet redovisas även nämndens genomförande av tillsyns- och kontrollplaner för det löpande arbetet inom grunduppdraget.

Bedömningen baseras på uppföljningen av nämndens åtgärder och – där det är möjligt och lämpligt – även med stöd av indikatorer.

Internkontrollplan

Vid varje delårsuppföljning följer nämnden upp vissa utvalda kontrollmoment. En uppföljning av hela internkontrollplanen görs i samband med årsbokslutet.

Budget

Nämnden följer upp sitt ekonomiska läge löpande under året. Löpande månadsrapport till nämnden beskriver resultatutvecklingen i förhållande till periodens budget samt till senaste årsprognos, vad eventuella avvikelser beror på samt åtgärder som vidtagits för att uppnå budget. Månadsrapporten ska ge nämnden fortlöpande kunskap om budgetdisciplinen och resultatutveckling i verksamheten samt ge nämnden en möjlighet att agera i de fall utvecklingen förväntas avvika från beslutad budget. En fördjupad ekonomisk uppföljning per verksamhetsområde sker per mars, per augusti samt i årsbokslut. I de fall uppföljningen visar avvikelser mot förväntat resultat, ska nämnden besluta om åtgärder.

Uppföljning från centrala myndigheter

Stor del av nämndens verksamhet inom grunduppdraget följs även upp av centrala myndigheter inom respektive sakområde. Rapportering sker årligen till Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen och Vattenmyndigheterna.

Nämndens verksamhet revideras av kommunrevisionen. Länsstyrelsen och Lantmäteriet är tillsynsmyndigheter för verksamheten.

Bilaga 3 Åtgärder med särskilt fokus på omställning och nyskapande

Tabell 36. Nämndens åtgärder om planeras att genomföras på ett nytänkande sätt.

Nämndens åtgärd	Koppling till innovation	Förväntade effekter av åtgärden
Öka verksamhetens kunskap och förmåga i hur AI kan nyttjas för att skapa värde.		Ökat värdeskapande för varje nedlagd arbetstimme och skattekrona över tid, genom ett rättssäkert arbetssätt som på längre sikt blir mer effektivt. Stärkt utvecklingsförmåga.
Utveckla det datadrivna beslutsfattandet		En datadriven förvaltning. Ökad kvalitet i underlag för beslut och styrning.

Bilaga 4 Tillsynsplan enligt miljöbalken

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken (1998:808). Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken. Tillsynsplanen baseras på nämndens tillsynsregister och behovsutredning 2026–2028 för avdelningarna miljöskydd, hälsoskydd samt enskilt vatten och avlopp och områdesskydd, som beslutades av nämnden 11 juni 2025 (dnr MHN-2025-00214).

Tillsynsbehovsutredningen utgår från en bedömning av risken för olägenhet för människors hälsa och miljön för varje bransch som omfattas av nämndens tillsynsansvar. Riskbedömningen utgår från miljöbalkens krav och de nationella miljökvalitetsmålen. Utifrån riskbedömningen har behovet av tillsynsbesök, tillsynskontakter och behovet av uppföljande tillsyn för varje bransch uppskattats.

Behovsutredningen visar att det finns ett samlat tillsynsbehov för nämnden under perioden 2026–2028 på cirka 110 000 timmar. Dessa fördelas på styrd, behovsprioriterad, händelsestyrd och skattefinansierad tid enligt Sveriges kommuners och regioners förslag på indelning av tillsynen. Styrd tillsyn motsvaras främst av tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter. Hur tillsynsbehovet fördelar sig beskrivs i tabellen nedan:

Tabell 37. Sammanställning av resursbehovet i timmar, per avdelning.

Tillsynsbehov 2026 (timmar)	Miljöskydd	Hälsoskydd	VA och områdesskydd
Styrd tid	3 170	2 085	0
Händelsestyrd tid	5 600	3 970	6 350
Behovsprioriterad tid	5 490	2 780	4 720
Skattefinansierad tid	905	835	1 010
Summa	15 165	9 670	12 080

Tillsynen enligt miljöbalken finansieras i huvudsak via avgifter. Timavgiften för miljöbalkstillsynen är beslutad av kommunfullmäktige till 1 468 kronor per timme. Riskbedömningen av varje bransch i tillsynsbehovsutredningen ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och utgör därmed underlag till vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala. Avgiften för respektive tillsynsobjekt bestäms utifrån branschens bedömda tillsynsbehov. Avgifterna för tillsyn regleras i taxebilaga 1 och 2 till taxa inom miljöbalkens, kontrollförordningens, marknadskontrollförordningens samt strålskyddslagens områden. Taxebilagorna fastställdes av kommunfullmäktige 3 november 2025.

Verksamheter med styrd tillsyn samt vissa verksamheter med behovsprioriterad tillsyn betalar en årlig avgift. Övriga verksamheter betalar timavgift. Tillkommande tillsynstid på grund av avvikelser eller större risker i enskilda verksamheter än förväntat debiteras med timavgift i efterhand.

Miljöskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, bioteknik (Life Science), fordonsservice, avloppsreningsverk, bergtäkter och förbränningsanläggningar.

Fokus i tillsynen 2026 är att:

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2026 utifrån behovsutredningen.
- Starta upp ett PFAS kompetenscentrum. Utveckla arbetet och kunskapen kring PFAS-föroreningar i mark och vatten.
- Arbeta med förorenade områden, identifiera ansvariga för förorenade områden och förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet och genomföra egen tillsyn på miljöfarliga verksamheter för att upptäcka misstänkt illegal verksamhet.
- Utveckla arbetet och kunskapen kring avfallsflöden.
- Bidra i kommunens övergripande arbete med att förbättra kommunens vattenmiljöer.
- Delta i förvaltningens och kommunens arbete med plan- och bygglov genom att svara på remisser.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin enligt miljöbalken 2026–2029 anger flera tillsynsområden och fokusområden som berör miljöskydd. De tillsynsområden som är aktuella för miljöskydd är avfall, förorenade områden, kemikalier och miljöfarlig verksamhet. De fokusområden som berörs är bland annat upptäcka illegal avfallshantering, prioriterade förorenade områden, PFAS-förorenade brandövningsplatser, återförsäljare av kemiska produkter och varor samt konstgräsplaner och gummiytor. Det finns även ett avsnitt i tillsynsstrategin om tillsynsmyndigheternas förmåga att bedriva tillsyn. De fokusområden som berörs är introduktion av ny tillsynspersonal och att planera och genomföra inspektioner. Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen.

Åtgärdsprogram Vatten

I handlingsplan för vattenprogrammet 2024–2026 finns flera åtgärder som avdelningen berörs av. Under 2026 jobbar miljöskyddsavdelningen med inventering av verksamheter och förorenade områden inom utvalda områden utifrån Känslighetskartans zoner för att ta fram underlag till projekterad tillsyn. Avdelningens handläggare deltar även i det kommungemensamma arbetet avseende en släckvattenplan eller motsvarande vägledning för att minimera påverkan från förorenat släckvatten på kommunens dricksvattentäkt. Avdelningen har tagit hänsyn till åtgärdsprogrammet vatten och dess handlingsplan i tillsynsplaneringen.

Tillsynsplan 2026

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2026
Handläggning av köldmediarapporter	700 timmar
Tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter	1 200 timmar
Tillsyn på anmälningspliktiga verksamheter	985 timmar
Tillsyn på ej anmälningspliktiga verksamheter	2 450 timmar
Insatser för åtgärd av förorenade områden	610 timmar
Inventering och riskklassning av PFAS-förorenade områden 2025–2026	70 timmar
Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn inom avfallsområdet 2026–2028	260 timmar
Övrig kommunbidragsfinansierad tillsyn	80 timmar
Uppföljande tillsyn	600 timmar
Ansökningar och anmälningar	1 210 timmar
Händelsestyrd tillsyn inklusive klagomål och incidenter (olyckor och utsläpp)	720 timmar
Myndighetsuppdrag (myndighetsservice, remisser och informationsärenden)	2 790 timmar
PFAS-kompetenscentrum 2026–2028	610 timmar
Övriga kommunala uppdrag (inklusive arbete mot illegala verksamheter, vattenarbete, deltagande i planarbete, beredskap m.m.)	880 timmar
Kommunbidragsfinansierade utvecklingsprojekt (inklusive effektivare ärendehandläggning) och arbetsgivarrollen	665 timmar
Totalt	13 830 timmar
<i>Planerade årsarbetare*</i>	<i>16,7 årsarbetare</i>

*exklusive avdelningschef

Hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt på verksamheter med ökad risk för smittspridning. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vård- och omsorgslokaler, bassängbad och hygienisk verksamhet som använder stickande eller skärande verktyg.

Fokus i tillsynen 2026 är att:

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2026 enligt behovsutredningen och tillsynsplanen.
- Fortsätta och utveckla samarbetet med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Utifrån vår roll som tillsynsmyndighet bidra i arbetet med luftkvalitet
- Samverka med andra myndigheter kring tillsyn av misstänkt illegal verksamhet.
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus, skolor och förskolor.
- Handlägga klagomål och andra inkommande ärenden

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Den nationella tillsynsstrategin anger fyra fokusområden för tillsynsområdet hälsoskydd. De utpekade fokusområden i strategin för 2026–2029 är inomhusmiljö i bostäder, legionella i kyltorn, höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg samt anmälningspliktiga hygieniska verksamheter.

Avdelningen har tagit hänsyn till den nationella strategin och dess fokusområden i tillsynsplaneringen med målet att uppfylla de angivna effektmålen genom tillsyn på till exempel kyltorn, lokaler för vård- och omsorg, bostäder och hygieniska verksamheter.

Tillsynsplan 2026

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2026
Tillsyn med årlig avgift	3080 timmar
Tillsyn med timavgift	1650 timmar
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt och kommunala uppdrag)	840 timmar
Klagomål (700 h kommunbidrag och 230 h timavgift)	930 timmar 230 ärenden
Inkommande ansökningar och anmälningar (timavgift)	325 timmar
Myndighetsuppdraget (remisser, övrigt myndighetsarbete, planarbetet)	2 590 timmar
Förvaltningsgemensamma utvecklingsprojekt (kommunbidrag)	185 timmar
Totalt	9 600 timmar
Planerade årsarbetare*	11,3 årsarbetskrafter

*exklusive avdelningschef (1,0 åa)

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd

Avdelningen för enskilt vatten och avlopp utför tillsyn enligt miljöbalken på små avloppsanläggningar, dimensionerade för upp till 200 personer. Syftet är att minska övergödningen och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag. Tillsynen bidrar också till renare grundvatten och bättre dricksvattenkvalitet.

Nämnden utför också tillsyn inom strandskydd och kommunala naturreservat. Syftet med strandskyddstillsynen är att trygga allmänhetens tillgång till stränder och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. I Uppsala kommun finns nio kommunala naturreservat. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifterna följs.

Nämnden har en viktig roll som remissinstans inför förhandsbesked och bygglov på landsbygden. Remisserna avser exempelvis möjligheten att lösa vatten och avlopp.

Nämnden fyller också en viktig stödjande funktion till kommunens huvudman, Uppsala Vatten, vid planering för utbyggnad av allmänt vatten och avlopp genom sin expertkunskap om enskilt vatten och avlopp.

Övergripande prioriteringar 2026 är att:

- Utöva tillsyn av små avloppsanläggningar dimensionerade för 5–25 personer. Fokus i tillsynen är äldre markbaserade anläggningar med tillstånd från tiden före miljöbalken. Tillsynen inkluderar också reningsverk för maximalt 200 personer, större markbaserade anläggningar, enskilda avlopp i verksamhetsområden samt pumpstationer utanför verksamhetsområden.
- Bedriva tillsyn av strandskyddat område vid Ekoln. Strandskydd lyfts som en del av den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken för 2026–2029.
- Förebyggande tillsyn av enskilt vatten genom informationsinsatser och dricksvattenrådgivning.
- Handlägga inkommande ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp.
- Bidra med kunskap om enskilt vatten och avlopp i remissförfrågningar från plan- och byggnadsnämnden gällande bygglov och förhandsbesked.
- Handlägga inkommande ansökningar inom områdesskydd.
- Bidra i det övergripande arbetet med att förbättra Uppsala kommuns vattenmiljöer, exempelvis genom revidering av plan för enskilt vatten och avlopp och vattentjänstplanen.

Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken

Strandskyddstillsyn är en del av den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken 2026–2029, inom fokusområdet Naturtillsyn. Målen är att minska förekomsten av olovligt privatiserande åtgärder eller anläggningar som förhindrar allemansrättslig tillgång till strandområden, åstadkomma skälig rättelse där åtgärder väsentligt förändrat livsvillkoren för djur och växter samt att öka fastighetsägare och allmänhetens kunskap om strandskyddets syften och regelverk. Nämnden kommer att fortsätta den planerade tillsynen inom strandskyddat området i linje med de mål som anges i strategin.

Åtgärdsprogram Vatten

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022–2027 är vägledande bland annat för nämndens tillsynsplanering. Det finns 6 åtgärder riktade direkt till kommunerna varav 5 av dem berör små avlopp.

Nämndens nuvarande tillsyn av äldre markbaserade avlopp sker områdesvis med en prioritering gjord bland annat utifrån status på vattendrag och vattenskyddsområden. Då fler och fler fastighetsägare i samband med nyanläggning väljer att anlägga minireningsverk, inte sällan i känsliga områden, har nämnden också valt att prioritera tillsyn på minireningsverk. Parallellt arbetar nämnden med att planera kommande tillsyn som bygger på Havs- och vattenmyndighetens vägledning. Då ska en riskbedömning ska göras av varje enskild avloppsanläggning, bland annat baserat på delar av åtgärdsprogrammet.

Tillsynsplan 2026

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	Planerad tillsyn 2026
Tillsyn miljöfarliga verksamheter med årlig avgift (reningsverk 26–200 pe)	65 timmar
Tillsyn med timavgift	1 340 timmar
Förstärkt skydd av hälsa och miljö med information, rådgivning och tillsyn: Dricksvattenrådgivning 2026–2028.	300 timmar
Övrig tillsyn med kommunbidrag	1 550 timmar
Inkommande ansökningar och anmälningar med timavgift	4 460 timmar
Myndighetsuppdraget (myndighetsservice, nämndarbete, remisser med mera)	2 400 timmar
Kommunalt uppdrag (vattenarbete, översiktsplan, krisberedskap, PFAS-kompetenscentrum med mera)	380 timmar
Förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt inklusive arbetsgivarroll (Effektivare ärendehandläggning, GIS, fackligt arbete)	215 timmar
Totalt	10 710 timmar
<i>Planerade årsarbetare*</i>	<i>12,6 årsarbetskrafter</i>

*exklusive avdelningschef (1,0 åa)

Bilaga 5 Plan för marknadskontroll på kemikalieområdet

Ansvar för tillsyn av varor, kemiska produkter och bekämpningsmedel (nedan benämnt produkter) som släpps ut på marknaden är uppdelat mellan kommuner, länsstyrelser och Kemikalieinspektionen. Utöver dessa finns det även andra myndigheter med visst tillsynsansvar. Tillsyn på kemikalieområdet kan bedrivas som miljöbalkstillsyn, marknadskontroll enligt marknadskontrollförordningen (EU) 2019/1020 eller kontroll enligt kontrollförordningen (EU) 2017/625. Dessa är delvis överlappande men om ett krav kan kontrolleras genom både miljöbalkstillsyn och marknadskontroll ska det kontrolleras som marknadskontroll, i enlighet med principen om EU-rättens företräde.

Marknadskontrollen på kemikalieområdet sker huvudsakligen inom tre olika områden:

- Kontroll av bekämpningsmedel
- Kontroll av kemikalier i varor
- Kontroll av kemiska produkter som inte är bekämpningsmedel

Kommunen ansvarar för marknadskontroll av verksamheters rutiner och de produkter och varor som verksamheterna ej är primärleverantör för. Kemikalieinspektionen ansvarar för marknadskontroll av primärleverantörer. Primärleverantörer är företag som tillverkar eller för in kemiska produkter, varor eller bekämpningsmedel till Sverige och säljer dessa vidare. Som tillverkare räknas även företag som sätter sitt namn på produkter köpta från andra svenska leverantörer. Följande är kemikalieinspektionens exempel på kontroller som nämnden kan göra hos verksamheter och de produkter verksamheten ej är primärleverantör för:

Kontroll	Relaterad lagstiftning
Kontroll av produktens innehåll/kemiska analyser	Begränsningsregler i Reach, pops och rohs
Märkning och förpackningskrav för varor och kemiska produkter	Märkningsregler i rohs, CLP, BPR, Reach, VOC, Detergentförordningen
Godkännandekrav för biocidprodukter som omfattas av EU:s biocidförordning	BPR art 17 (godkännandekrav)
Informationskrav kopplat till produkten ex reklamregler för kemiska produkter och biocidprodukter samt att kunna informera konsumenter på förfrågan inom 45 dagar för varor och biocidbehandlade varor.	CLP art 48 (reklam) BPR art 72 (reklam) Reach art 33 (informationsplikt för kandidatförteckningsämnen) BPR art 58 (informationsplikt, behandlade varor)
Krav på att lämna säkerhetsdatablad till yrkesmässiga användare	Reach art 31 (säkerhetsdatablad)

Prioriteringar i kontrollen

Under 2026 prioriteras kontroller inom ramen för kemikalieinspektionens samverkansprojekt.

Mål med kontrollen

Marknadskontroll syftar till att säkerställa att produkter överensstämmer med de EU-rättsakter som finns uppräknade i bilaga 1 till marknadskontrollförordningen. Marknadskontrollförordningen ska dock inte användas vid kontroll av samtliga krav som finns i dessa rättsakter. Krav i rättsakterna som inte är direkt kopplade till produkter ska inte kontrolleras enligt marknadskontrollförordningen utan utgör miljöbalkstillsyn.

Marknadskontroll på kemikalieområdet ingår i den nationella tillsynsstrategin som omfattar perioden 2026–2029. De tre fokusområdena på tillsynsområdet för kemikalier som pekas ut i strategin är:

- kemiska produkter och varor hos återförsäljare
- kosmetiska produkter hos återförsäljare
- användning av biocidprodukter

Finansiering av kontrollen

Tillsynen finansieras via avgifter enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Kompetens

Kemikalieinspektionen är den huvudsakliga vägledande myndigheten inom området. Kompetensutveckling inom området sker genom utbyte av erfarenheter med andra kommuner, egen inläsning samt deltagande i utbildningar och seminarier som erbjuds av kemikalieinspektionen.

Kontrollplan 2026

Under 2026 genomförs planerad marknadskontroll med fokus kemiska produkter och växtskyddsmedel hos återförsäljare.

Marknadskontroll	Mål för 2026
Planerad egen marknadskontroll	6–15 ärenden 30–75 timmar
Planerad marknadskontroll inom ramen för årligt samverkansprojekt	6–15 ärenden 30–75 timmar
Händelsestyrd marknadskontroll	0–10 timmar
Rapportering till kemikalieinspektionen	5 timmar
Totalt	65 – 165 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter</i>	<i>0,1–0,2 årsarbetskrafter*</i>

* Resurser som behövs för marknadskontroll inkluderas i tillsynsplanen för miljöskydd.

Bilaga 6 Årsplan för livsmedelskontrollen 2026

Livsmedelskontroll

Nämnden ska genom regelbundna kontroller säkerställa att Uppsalas livsmedelsföretag uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Syftet är att konsumenten ska få säkra och korrekt märkta livsmedel. Kontrollen ska vara professionell, verkningsfull och ändamålsenlig för konsumenternas och företagens bästa. En bra kontroll bidrar till att konsumenterna får säkra livsmedel som de kan lita på, att företagen har tilltro till kontrollen, upplever den som meningsfull och att samverkan med andra berörda kontrollmyndigheter är god.

Fokus i kontrollen 2026

- Att planen för planerad kontroll genomförs
- Utföra utpekade aktiviteter för att uppfylla de nationella fokusmålen¹ som berör den kommunala livsmedelskontrollen
- Utreda/upptäcka livsmedelsfusk och samverka mot illegal verksamhet
- Genomföra provtagning gällande förekomst av antibiotikaresistenta bakterier i kött från slaktkyckling och kalkon
- Delta i nationella arbetsgrupper inom kosttillskott och dricksvatten
- Utveckla livsmedelskontrollen så att den blir mer verkningsfull
- Handlägga RASFF², klagomål och misstänkta matförgiftningar
- Information och aktiv rådgivning till livsmedelsföretag som får tillsyn under sitt första verksamhetsår
- Fortsatt användning av digitala hjälpmedel vid kontroll

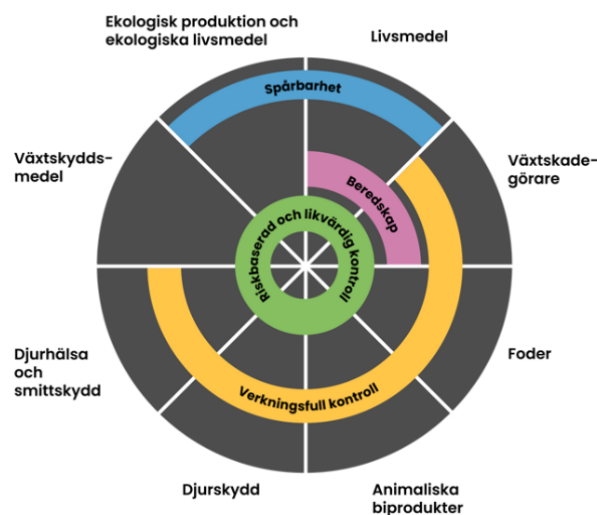
Nationell strategi för kontroll i livsmedelskedjan

De gemensamma målen för den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige finns i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP). För perioden 2026 till 2029 finns fyra övergripande mål. Utifrån de övergripande målen har det pekats ut åtta fokusområden och fyra fokusmål.

Fokusmålen är:

- Riskbaserad och likvärdig kontroll
- Verkningsfull kontroll
- Beredskap
- Spårbarhet

För att nämnden ska uppfylla fokusmålen finns det flera utpekade aktiviteter som nämnden behöver genomföra under 2026.

¹ Fokusmålen ingår i den nationella kontrollplanen för Sverige

² RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa

Kontroll 2026

I Uppsala kommun finns ca 1930 livsmedelsanläggningar. Under 2026 planeras resurserna att fördelas enligt nedanstående:

Livsmedel	Mål för 2026 (antal besök/kontrolltimmar)
Planerade kontrollbesök	1330 besök/5320 timmar
Kontrollbesök på nya anläggningar	200 besök/900 timmar
Uppföljande kontroll	1000 timmar
Inkommande registreringar	200 ärenden/300 timmar
Avregistreringar	200 ärenden
Matförgiftningsärenden	400 ärenden
RASFF och produktåterkallelser	50 ärenden
Övriga klagomålsärenden	100 ärenden
Kontrollbesök med anledning av klagomål	100 timmar
<i>Planerade årsarbetare*</i>	<i>14,1 årsarbetskrafter**</i>

**exklusive avdelningschef (0,65 åa)*

***inkluderar resurser för kontroll av ABP (animaliska biprodukter) och FCM (Food Contact Materials)*

Bilaga 7 Kontrollplan animaliska biprodukter och foder

Ansvaret för kontroll av animaliska biprodukter och foder delas mellan kommunen, länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Exempel på animaliska biprodukter är kadaver, naturgödsel och styckningsspill eller avfall från en köttdisk i en livsmedelsbutik.

Nämnden ansvarar för kontroll inom följande områden:

- Nedgrävning av animaliska biprodukter
- Kompostering av matavfall när detta inte görs i en av Jordbruksverket godkänd komposteringsanläggning
- Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen
- Förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter i primärproduktionen
- Användning av organiska gödningsmedel, naturgödsel i primärproduktionen
- Utlämnande och transport av matavfall på livsmedelsanläggningar
- Förvaring, hantering och utlämnande av animaliska biprodukter som uppstår på livsmedelsanläggningar där kommunen har tillsynsansvar för livsmedelshanteringen.

Kontroll av animaliska biprodukter som ligger inom miljöinspektörernas tillsynsområde, exempelvis kontroll av förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen utförs samtidigt som planerad miljöbalkstillsyn.

Kontroll av animaliska biprodukter inom livsmedelsverksamheter sker projektbaserat. Då Uppsala kommun inte har några livsmedelsverksamheter med större risker gällande animaliska biprodukter sker kontrollen i liten omfattning. Under 2026 utförs kontroller av animaliska biprodukter i första hand på livsmedelsbutiker som styckar och förpackar animalier.

Prioriteringar i kontrollen

Kontrollen prioriteras till de verksamheter där riskerna är som störst i första hand.

Mål med kontrollen

Målet med kontrollen är att förhindra smittspridning och ha en god fodersäkerhet. Kontroll av animaliska biprodukter ingår i två av de operativa målen i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan för 2026–2029:

Riskbaserad och likvärdig kontroll: Myndigheterna har de verktyg och förutsättningar som krävs för en likvärdig kontroll

Delar av målet som rör miljö- och hälsoskyddsnämnden är:

- Kontrollmyndigheterna (Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelserna och de kommunala kontrollmyndigheterna) genomför regelbundet samsynsövningar i syfte att säkerställa en likvärdig kontroll under åren 2026–2029.
- Kontrollmyndigheterna arbetar för att säkerställa ändamålsenliga register för kontrollplanering och kontrolluttag under åren 2026–2029.

Verkningsfull kontroll

Mål 1: Myndigheterna har de verktyg och förutsättningar som krävs för en verkningsfull kontroll

- Kontrollmyndigheterna deltar i dialogmöten där kontrollresultat, trender och kontrollplanering står i fokus, under åren 2026–2029.

Finansiering av kontrollen

Tillsynen finansieras via avgifter enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Kompetens

Kompetensutveckling inom området sker genom utbyte av erfarenheter med andra kommuner samt via egen inläsning. Jordbruksverket är vägledande myndighet inom området. Under perioden 2026–2029 kommer viss kompetensutveckling ske vid dialogkonferenser och samsynsövningar med andra kontrollmyndigheter.

Kontrollplan 2026

Animaliska biprodukter och foder	Typ av kontroll	Avdelning	Planerad kontroll 2026
Nedgrävning av häst	Händelsestyrd kontroll	Miljöskydd	0–5 ärenden 0–10 timmar
Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen och nedgrävning (kadaverhantering)	Planerad kontroll	Miljöskydd	20–50 ärenden 5–20 timmar
Nedgrävning av vilt	Händelsestyrd kontroll	Miljöskydd	0–5 ärenden 0–10 timmar
Ansökningar gällande kompostering	Händelsestyrd kontroll	Hälsoskydd	70 ärenden 35 timmar
Utlämnande och transport av matavfall från livsmedelsanläggningar	Händelsestyrd kontroll	Livsmedel	0–5 ärenden 0–5 timmar
Hantering av animaliska biprodukter på livsmedelsanläggningar	Planerad kontroll	Livsmedel	5 ärenden 5–10 timmar
Användning av andra organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel än naturgödsel	Planerad kontroll	Miljöskydd	5–20 ärenden 1–10 timmar
Klagomål	Händelsestyrd kontroll	Livsmedel, miljöskydd, hälsoskydd	0–20 timmar
Rapportering till Jordbruksverket		Livsmedel, miljöskydd, hälsoskydd	10 timmar
Totalt			56–125 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter*</i>			<i>0,1 årsarbetskrafter*</i>

**Merparten av ABP-kontrollen utförs i samband med annan tillsyn och kontroll och de resurser som behövs för kontroll av ABP inkluderas i tillsynsplanerna för miljöskydd och hälsoskydd samt i årsplan för livsmedelskontrollen.*

Bilaga 8 Tillsynsplan enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. En viktig del i detta är den yttre tillsyn som genomförs av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs.

Yttre tillsyn på serveringsställen med serveringstillstånd

Vid tillsynen på serveringsställen med serveringstillstånd kontrolleras framför allt att varje serveringsställe arbetar aktivt med att hålla god ordning och nykterhet i lokalen. Med detta menas bland annat att det ska finnas en fungerande ålderskontroll, att alkoholdryck ska serveras återhållsamt och att märkbart berusade gäster ska avvisas från serveringsstället. Tillsynsbesöken ger kommunen möjlighet att upptäcka och påtala missförhållanden i dialog med verksamhetsutövaren. Besöken bedöms utöver detta ha en preventiv effekt på alkoholserveringen.

Besöken ska i möjligaste mån ske när mest alkohol serveras och när antalet gäster förväntas vara högst. Detta innebär att en stor del av besöken sker under sen kvälls- eller nattetid.

Behovet av tillsyn för varje serveringsställe bestäms enligt riktlinjer som fastslogs 2008. Dessa riktlinjer tar hänsyn till bland annat serveringsställets serveringstid och inriktning och placerar varje serveringsställe i en tillsynsklass. Serveringsställen med sena serveringstider, där en stor andel gäster förväntas dricka alkohol i berusningssyfte, placeras i en tillsynsklass med fler tillsynsbesök per år enligt nedanstående tabell.

Tillsynsklass	Exempel på serveringsställen	Antal tillsynsbesök
1	Nöjeskrogar	4 gånger per år
2	Pubar	2 gånger per år
3	Matrestauranger med sena serveringstider	1 gång per år
4	Matrestauranger	1 gång vart annat år
5	Slutna sällskap ³	Vid behov

Samtliga placeringar i tillsynsklass revideras inför varje nytt kalenderår. Placeringen är dock inte statisk utan revideras även löpande under året om ett serveringsställe till exempel byter inriktning eller öppettider eller om det av annan anledning bedöms finnas ett ökat eller minskat tillsynsbehov. Uppföljning av att serveringsställen får minst det antal besök som anges följs upp löpande under året.

Detta ger ett tillsynsbehov kring cirka 300 besök på helåret 2026.

Tillsyn gårdsförsäljning

Verksamheter med gårdsförsäljningstillstånd får tillsynsbesök en gång årligen. I Uppsala kommun finns endast ett gårdsförsäljningstillstånd.

³ Tillstånd för slutet sällskap gäller för antingen festvåningar eller föreningslokaler. Tillsyn vid sådana serveringsställen är ofta svåra att planera eftersom de inte har regelbunden verksamhet. När de nyttjas är de inte öppna för allmänheten och annonsering/marknadsföring sker endast till den slutna kretsen.

Tillsyn av folkölsförsäljning

Vad gäller tillsyn av folkölsförsäljning ska enligt plan varje försäljare få besök vartannat år. Totalt finns 115 registrerade försäljare i Uppsala kommun vilket innebär cirka 57 besök per år. De flesta som säljer folköl säljer också tobak och i normalfallet samordnas dessa besök.

Yttre tillsyn – en del i helheten

En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör yttre tillsynen endast cirka 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Till förebyggande tillsyn räknas information, rådgivning och utbildning. Exempelvis anordnar miljö- och hälsoskyddsnämnden årligen utbildningar i ansvarsfull alkoholservering. Till det förebyggande arbetet räknas även samverkande möten med polis och andra aktörer.

Inre tillsyn

Inre tillsyn är kontroll och uppföljning av tillståndshavares personliga och ekonomiska förhållanden. Det sker bland annat genom remisser till Polisen samt genom löpande bevakning med kreditupplysningstjänster. Varje tillståndshavare med stadigvarande tillstånd granskas i den inre tillsynen årligen.

Tillståndsenhetens resurser

Tillståndsenheten har 2026 totalt 6,15 årsarbetskrafter (inklusive 0,35 årsarbetskraft avdelningschef) som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning enligt alkohollagen samt övriga uppgifter på tillståndsenheten. Resurserna bedöms vara tillräckliga för att uppnå den planerade tillsynen.

Bilaga 9 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljökvalitetsmålen

Hållbarhetsperspektiven

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar genom tillsyn, kontroller och förrättningar till de tre hållbarhetsperspektiven: social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Fyra av förvaltningens verksamhetsområden arbetar utifrån miljöbalken och bidrar tydligt till ekologisk hållbarhet.

Miljöskydd omfattar tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter och bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen och till ett cirkulärt samhälle. Tillståndsprövning och tillsyn av vatten och avlopp bidrar till minskad övergödning och skydd av grund- och dricksvattnet. Områdesskydd omfattar tillsyn av strandskydd och naturreservat och bidrar till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten samt att trygga allas tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen.

Social hållbarhet

Social hållbarhet omfattar mänskliga rättigheter med exempelvis förvaltningens ansvar som arbetsgivare och ansvaret att som kommunal myndighet säkerställa demokratiska värden. En särskild aspekt av mänskliga rättigheter är barns rättigheter eftersom barn är extra skyddsvärda.

Arbetsgivaransvaret bidrar till att ge medarbetarna möjlighet att utvecklas i arbetet och skapa balans mellan arbete och fritid. Arbetsvillkor, arbetsmiljö och personsäkerhet är viktiga frågor och vi värderar jämställdhet, mångfald och fackliga rättigheter.

Förvaltningens myndighetsutövning säkerställer demokratiska värden såsom rättssäkerhet och likhet inför lagen. Myndighetsservicen bidrar till att uppfylla nämndens serviceskyldighet och upprätthålla offentlighetsprincipen genom tillgång till allmänna handlingar och att ge råd och service till invånarna.

Huvuddelen av förvaltningens verksamhetsområden bidrar till att säkra människors hälsa. Miljöskydd bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Hälsoskydd bidrar till en hälsosam miljö och hälsa för barn, unga och äldre genom tillsyn av förskolor, skolor och äldreboenden. Områdesskydd upprätthåller allemansrätten och tryggar tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen. Livsmedelskontrollen bidrar till att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. VA (Enskilt vatten och avlopp) skyddar grund- och dricksvatten. Tillståndsprövning och tillsyn av alkohol, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett bidrar bland annat till en ansvarsfull alkoholservering.

Av förvaltningens avdelningar bidrar speciellt Hälsoskydd till barns rättigheter genom tillsyn för att säkerställa att barn i förskolor, skolor och fritidshem har en hälsosam inomhusmiljö. Livsmedelskontroll och VA bidrar till att barn ska ha tillgång till rent

dricksvatten och säkra livsmedel. Tillståndsenheten skyddar barn och unga från att komma i kontakt med alkohol och tobak. Genom Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar förvaltningen till hållbar stadsplanering och bevakar då bland annat storlek på planerade förskolegårdar.

Ekonomisk hållbarhet

Genom tillsyn och kontroll bidrar förvaltningen till att företag kan verka på en sund marknad där företag inte får otillbörliga konkurrensfördelar genom att avstå från att följa lagstiftning. Den kommunala lantmäterimyndigheten bidrar till ett hållbart samhällsbyggande och ekonomisk utveckling genom att skapa förutsättningar för att bebygga och utveckla fastigheter och samhällets infrastruktur, köpa, äga och sälja fastigheter samt söka, hitta och använda geografisk information och fastighetsinformation